Ватанни севмак иймондандур!

Ўзбекистон овози

Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг газетаси

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

1993 йил 18 сентябрь, шанба № 170—171 (21.522). Сотувда эркин нархда.

БАҲОУДДИН НАҚШБАНД 675 ЙИЛ

БУХОРОИ ШАРИФ

НАҚШБАНД ЮРТИДАГИ ТАНТАНАЛАР

—АЗАЛИЙ ҚАДРИЯТЛАРИМИЗНИНГ ЁРҚИН НАМОЙИШИ

БАҲОУДДИН НАҚШБАНД ҲОКИНИ ТАВОФ АЙЛАБ

Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов 16 сентябрь куни Баҳоуддин Нақшбанд таваллудининг 675 йиллиги тантаналари муносабати билан Бухорода бўлди.

Президент Ислом Каримов, республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчиси М. Умурзоқов, Бош вазир ўринбосари М. Қорабоев, барча вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари Баҳоуддин Нақшбанд қабрини зиёрат қилдилар.

«Моваройннаҳр» мусулмонлари диний бошқармаси ҳайъатининг раиси, муфтий Мухторжон Абдуллоҳ Алибухорий ва Бухоро вилояти ҳокими Д. Ёдгоров меҳмонларга зиёратгоҳ қисқа муддатда ободонлаштирилганини гапириб берди.

Президент ва унинг ҳамроҳлари Бухоро тумани Усмон Юсупов номидаги жамоа хўжалигида чорвадор фермер Мустафо Файзуллаев иш тажрибаси билан танишдилар. Жондор туманидаги Ҳамза номли жамоа хўжалигида бунёд этилган сутни қайта ишлаш корхонасини бориб кўрдилар. Шу тумандаги Тошқул Ҳотамов номидаги жамоа хўжалигининг уста пахтакор Акрам Ботиров етакчилик қилаётган бригада даласида бўлдилар. Шундан кейин Дамхўжа — Навоий — Бухоро сув қувурини кўздан кечирдилар.

(ЎзА).

СУРАТДА: юбилей тантанасидан лавҳа.

Ш. ШАРОПОВ (ЎзА) олган сурат.

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

17 сентябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Миср Араб Республикасининг дин ва вақф ишлари вазири, ҳукумат аъзоси Муҳаммад Али Маҳжубни қабул қилди.

Ислом Каримов Ўзбекистонда буюк аллома Баҳоуддин Нақшбанд юбилейига бағишлаб ўтказилаётган тантаналарда иштирок этгани учун меҳмонга миннатдорлик билдирар экан, бу байрам бутун ўзбек халқининг дину иймонга, ота-боболар хотирасига теран эҳтироми тимсоли эканини таъкидлади.

Муҳаммад Али Маҳжуб Президентга мамлакати раҳбари Ҳусни Муборак жаноби олийларининг дуои саломини етказди.

Суҳбат чоғида иккала мамлакатнинг тиббиёт, мутахассислар тайёрлаш соҳаларидаги ҳамкорлиги, шунингдек, Тошкент билан Қоҳира ўртасида ҳаво йўли очиш масалалари муҳокама қилинди.

Қабул маросимида республика Ташқи ишлар вазири Саидмухтор Саидқосимов, Миср Араб Республикасининг Ўзбекистон Республикасидаги муваққат ишлар вакили Муҳаммад Абдул Ғани иштирок этди.

(ЎзА).

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

БАҲОУДДИН НАҚШБАНД ЁДГОРЛИК МАЖМУИДА ҚУРИЛИШ ВА ТАЪМИРЛАШ ИШЛАРИНИ БАЖАРИШДА АЛОҲИДА ЎРНАК КЎРСАТГАН БИР ГУРУҲ МЕҲНАТКАШЛАРНИ ТАҚДИРЛАШ ТЎҒРИСИДА

Нақшбандия таълимотининг асосчиси, файласуф шайх Баҳоуддин Нақшбанд ёдгорлик мажмуида қурилиш ва таъмирлаш ишларини бажаришда алоҳида ўрнак кўрсатганликлари учун Ўзбекистон Республикасининг Фахрий унвони берилсин:

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган маданият ходими»

Абдуллаев Мухтор — «Моваройннаҳр» мусулмонлар диний бошқармаси ҳайъатининг раиси

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган қурувчи»

Муҳаммедов Ғайбулло — Махсус илмий таъмирлаш-ишлаб чиқариш устаҳонасининг уста-таъмирловчиси (Бухоро шаҳри)

Ражабов Омон — Саноат корхоналари комбинатининг асфальтловчиси (Бухоро шаҳри)

Бир гуруҳ ходимлар Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин:

Бектимиров Фаик Алямович — Бухоро автомобиль йўлларидан фойдаланиш бошқармаси механизмлашган колоннасининг йўл устаси (Бухоро шаҳри)

Бобомуродов Бахтиёр Очилович — Ўзбекистон тарихий-маданий мерос «Ёдгорлик» жамияти вилоят кенгаши қошидаги «Кўкалдош» ширкатининг уста-таъмирловчиси (Бухоро шаҳри)

Жўраев Зоир Қобилович — «Бухороқурилишмаҳсулотлари» ишлаб чиқариш бирлашмаси мармар цехининг бошлиғи (Когон шаҳри)

Жўраев Шавкат Икромович — «Усто» ширкатининг рассом таъмирловчиси (Бухоро шаҳри)

Отабоев Турсун Собирович — 2-сон вилоят жамоа хўжаликлари қурилиш трестининг бош муҳандиси (Бухоро шаҳри)

Субхонов Суннат — Ёғочни қайта ишлаш заводи дурадгорлик цехининг бошлиғи (Бухоро шаҳри)

Тўраев Иззатулло Нарзиевич — саноат корхоналари комбинатининг директори (Бухоро шаҳри)

Фаёзов Толиб Темурович — 2-сон вилоят жамоа хўжаликлари трести 197-хўжаликлараро кўчма механизмлашган колоннанинг бошлиғи (Бухоро тумани)

Хаитов Азим Каримович — махсус илмий-таъмирлаш ишлаб чиқариш устахонасининг уста-таъмирловчиси (Бухоро шаҳри)

Шарипов Шокир Жумаевич — 2-сон вилоят жамоа хўжаликлари трести 197-хўжаликлараро механизмлашган колоннанинг ғишт терувчиси (Бухоро тумани)

Шукуров Ражаб — «Ўзкоопқурилишмонтаж» трестига қарашли механизмлашган кўчма колонна ғишт терувчилар бригадасининг бошлиғи (Бухоро шаҳри)

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1993 йил, 17 сентябрь.

ГУЛЛАР ПОЁНДОЗ БЎЛДИ

БУХОРО, 17 сентябрь («Ўзбекистон овози» махсус мухбирларидан, телефон орқали). 16 сентябрь эрта тонгдан байрамона безатилган Бухоро тайёрагоҳига ҳаво лайнерлари кетма-кет қўна бошлади. Улардан тушиб келаётган меҳмонларнинг лабларида табассум, чеҳраларида ҳазрат Баҳоуддин Нақшбанд хотирасига ҳурмат-эҳтиром яққол намоён бўлмоқда.

Буюк алломанинг муборак номи бутун Ислом оламига маълум ва машҳурдир. Ер курраси нинг турли қитъаларида миллионлаб, ўн миллионлаб мўмин-мусулмонлар Нақшбандия тариқатининг «Қўлинг меҳнатда бўлсин, кўнглинг эса аллоҳда!» деган буюк даъватига амал қилиб яшамоқдалар.

Шунинг учун ҳам бугун барча қитъаларнинг вакиллари Бухорои шарифга ҳазратнинг муборак ҳоклари ни зиёрат қилиш учун жамул-жам бўлдилар. Тайёрагоҳда Туркия ва Сурия, Миср ва Қувайт, Бирлашган Араб амирлиги ва Тунис, Малайзия ва Афғонистон, Ҳиндистон ва Покистон, Америка Қўшма Штатлари ва бошқа мамлакатлардан келган дания вазирлари, исломшунос олимлар, Нақшбандия тариқатининг етук намоёндалари кутиб олинди.

Биз Миср Араб республикасидан Бухори шарифга ташриф буюрган Вақф ишлари вазири Муҳаммад Али Маҳжуб жаноблари билан суҳбатлашишга муяссар бўлдик.

— Бухорои шарифда ҳазрат Баҳоуддин Нақшбанд таваллудининг муборак 675 йиллиги бундай катта тантана билан нишонланаётганлиги Ўзбекистон чинакам мустақилликка эришгани, бу кўҳна заминда виждон эркинлиги амалга ошиб, дини халқига қайтарилганлигининг ёрқин нишонидир, — деди муҳтарам меҳмон. — Ўзбекистон халқининг мустақиллик йўлидаги саъй-ҳаракатини ҳазрат Баҳоуддин Нақшбанднинг руҳи қўлласин!

Юбилей тантаналарида қатнашиш учун узоқ ҳориждан Бухорога келган таниқли ислом арбоблари билан бир қаторда Қозоғистон, Қирғизистон, Туркманистон, Тожикистон, Озарбайжон, Доғистон ва Бошқирдистон, бошқа мустақил жумҳуриятларнинг дания арбоблари, ватанимизнинг таниқли олимлари, ёзувчи ва шоирлари, санъаткорлари, оммавий ахборот воситалари раҳбарлари, Бухорога ташриф буюришди.

Меҳмонлар жойлашиб бўлгач, шаҳар марказидаги «Спартак» ўйингоҳига ошиқишди. Бу ерда ҳазрат Баҳоуддин Нақшбанд таваллудининг 675 йиллигига бағишлаб курашнинг бухороча усули бўйича халқаро мусобақалар бошланди.

ҒОЛИБ КУРАШДА АНИҚЛАНАДИ

Ҳазрат хотирасига бағишлаб бундай беллашувнинг ўтказилиши бежиз эмас. Миллий кураш қадимий, тарихимизнинг илдизига бориб тақаладиган удумлардан биридир.

Бугун ўйингоҳнинг яшил майдонига чиққан полвонлар эса мамлакатимиз куч-қудратининг тимсоли. Мезбонларнинг ичида жаҳон ва Европа чемпиони Собир Қурбонов, жаҳон чемпионлари Шуҳрат Хўжаев ва Шуҳрат Очилов, қоракўллик машҳур полвонлардан Юсуповлар сулоласининг вакили Нурмуҳаммад Юсупов ва бошқа баҳодирлар бор.

Мусобақаларда қатнашиш учун Сурхондарёдан Рустам, Эрали ва Ўрол полвонлар, Хоразмдан Раззоқ ва Рўзимат полвонлар, бошқа ман-ман деган миллий кураш усталари келишган. Қардош Қозоғистон, Қирғизистон, Туркманистон, Тожикистон полвонлари ҳам катта умид билан кураш майдонига чиқишмоқда.

Мусобақа бош ҳаками, республика чемпиони Чори Шарипов таъкидлашича, Халқаро турнирга 38 мамлакатдан полвонлар таклиф қилинган. Мусобақалар уч кун давом этади. Унда 300 га яқин полвон иштирок этади. Курашчиларни катта совринлар кутаяпти. Ғолибларга туя, от, ҳўкиз, қўй, катта пул мукофотлари, қимматбаҳо буюмлар ҳадя этилади.

16 сентябрь оқшомида ўйингоҳда мусобақаларнинг тантанали очилиш маросими бўлиб ўтди. Спортчилар, меҳмонлар ва мезбонлар олдидан саф тортиб ўтишди. Уларнинг ҳузурида ўз маҳоратларини намойиш этишди. Вилоят санъаткорлари катта концерт қўйиб беришди.

ҲАЗРАТ ХОТИРАСИНИ ЭЪЗОЗЛАБ

17 сентябрь тонгида эса меҳмонлар автобусларга чиқиб ҳазрат ҳокини зиёрат қилиш учун Қасри Орифон қишлоғи сари ошиқишди.

Шўролар ҳокимияти йилларида дарвозасига катта қулф осилиб, вайронага айлантирилган бу муқаддас даргоҳда мустақиллигимиз шарофати билан кейинги икки йил мобайнида катта ободонлаштириш ва таъмирлаш ишлари амалга оширилди.

Дастлабки ҳисоб-китобларга қараганда ҳазрат мақбараси, масжиди ва мадрасалар, бошқа осори-атиқаларни таъмирлаш, йўллар қуриш, ичимлик суви ва электр энергияси келтириш, савдо ва маиший хизмат иншоотларини барпо этишга 700 миллион сўмдан зиёд маблағ сарфланган. Таъмирлаш ишларида бухоролик усталар билан бирга хоразмлик, наманганлик, самарқандлик меъморлар фаол иштирок этишди. Бу маблағларга Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Фармони билан юбилейга атаб ажратилган маблағлар, Моваройннаҳр мусулмонлар идораси, Бухоро вилояти меҳнат жамоалари, аҳли фуқаро, хорижлик ҳомийлар ҳадя этган пуллар ҳам киради. Ҳазрат хотирасига тортиқ қилинган сармоялар эса аллоҳ томонидан ўн карра оширилиб эгасига қайтарилиши шубҳасиздир.

Меҳмонлар чуқур ҳурмат ва эҳтиром билан ҳазратнинг волидаи муҳтарамалари Биби Орифа қабрларини, Баҳоуддин Нақшбанд мақбараларини зиёрат қилишди.

Азалий удумимизга биноан ҳурматли меҳмонлар пойига гўйлар сўйилди.

Моваройннаҳр диний идорасининг раиси, муфти, Баҳоуддин Нақшбанд жоме масжиди бош хатиби Мухтор Ҳожи Абдуллаев жаноблари зиёратчилар олдида маъруза қилдилар. Кўпдан-кўп зиёратчилар ҳазрат хотирасига атаб ўзлари олиб келган совғаларни Баҳоуддин масжидига ҳадя қилдилар.

Жоме масжидида аллома хотирасига бағишлаб давра гурунги, Қуръони карим қироати танлови ғолибларининг чиқиши бўлиб ўтди.

Баҳоуддин Нақшбанд ҳаёти ва нақшбандия таълимотига бағишланган музей ашёлари меҳмонларда катта қизиқиш уйғотди. Музейнинг тўрида қадимий Усмон Қуръонининг нусхаси нур сочиб турибди. Унинг ёнида қардош Туркиянинг собиқ Президенти марҳум Турғут Ўзол жаноблари музейга ҳадя этган Қуръони карим, бошқа қадимий ва замонавий ислом нашрлари қўйилган. Баҳоуддин яшаган даврга мансуб нақшбандлик ва кулолчилик буюмлари ҳам зўр қизиқиш билан томоша қилинди.

Куннинг иккинчи ярмида меҳмонлар жуда кучли таассуротлар остида муборак мақбарадан вилоят маркази томон йўл олишди.

Оқшом пайтида вилоят марказидаги Абу Али ибн Сино номли маданият саройида Баҳоуддин Нақшбанд таваллудининг 675 йиллигига бағишлаб тантанали йиғилиш бўлиб ўтди. Уни вилоят ҳокими Ўзбекистон халқ нойби Д. С. Ёдгоров кириш сўзи билан очди.

Йиғилишда республика Бош вазирининг ўринбосари Баҳоуддин Нақшбанд юбилейини ўтказиш республика комиссияси раиси М. Қорабоев Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов ва республика ҳукумати номидан тўпланганларни табриклади.

Шунингдек, йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси диния ишлари қўмитаси раиси шайх Абдуғани Абдуллаев, БМТ нинг Ўзбекистондаги вакили Холид Башир Малик, Ўзбекистон Халқ шоири Жамол Камол, Покистондаги Карачи университети нақшбандшунос олими Аҳмад Ҳасан Доний, Бухоро университети ўқитувчиси, шоир Садриддин Салимов ва бошқалар сўзга чиқдилар.

18 сентябрда вилоят ҳокимлигининг йиғингоҳида Баҳоуддин Нақшбанд таваллудининг 675 йиллигига бағишланган илмий назарий конференциянинг ялпи мажлиси бўлиб ўтади.

Азим СУЮН,
Нусратилла НАИМОВ,
«Ўзбекистон овози»нинг махсус мухбирлари.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА

Республика Вазирлар Маҳкамаси 1993 йилнинг 20 сентябридан ун ва боннинг чакана нархларини ўзгартириш тўғрисида қарор қабул қилди. Бир килограмм ун нинг нархи ўрта ҳисобда 60 сўм, қолипда пиширилган боннинг нархи эса 50 сўм бўлади.

Нархларнинг бундай оширилишига сабаб нима?

Биринчидан илгари матбуотда хабар қилинганидек, Ўзбекистон донга бўлган эҳтиёжининг фақат 30 фоизини ўзида етиштирилган ғалла ҳисобига қондиради, унинг асосий қисмини эса республика яқин ва олис хориждан ташиб келтиради. Бунда ҳозирги пайтда дон МДҲ республикаларидан жаҳонда белгиланган нархларда, яъни ҳар килограмми учун 125 сўмдан олиб келинади.

Иккинчидан, дон маҳсулотлари корхоналарининг донни қайта ишлашга кетадиган харажатларини ҳисобга олганда, ана шу дондан олинадиган ҳар килограмм ун давлатга салкам 150 сўмга тушмоқда. Шу сабабли ҳатто янги чакана нархлар билан ҳисоблаганда ҳам аҳолига сотилган ҳар бир килограмм ун учун давлат 95 сўмга яқин дотация (қўшимча маблағ) ажратиб беради. Бу маблағ ойига 14 миллиард сўмдан кўпни ташкил қилади.

Боннинг нархи 50 сўмгача оширилганда давлат бюджетидан ҳар 1 килограмм нон ҳисобига бериладиган дотация миқдори 113 сўмни ташкил этади, республикада сотиладиган боннинг жами ҳажмига бериладиган дотация эса ойига 8 миллиард сўмдан ошиб кетади, ёки, бошқача сўзлар билан айтганда, дотация миқдори икки баравар кўпаяди. Буларнинг ҳаммасига республикага олиб келинаётган донинг нархи кескин ошганлиги сабаб бўлмоқда.

Иш ҳақини ошириш, транспорт ҳаражатларини, ёқилғи-энергетика ресурслари ва бошқа ресурсларга бўладиган сарф-ҳаражатларни қоплашга кетадиган чиқимлар кўпайганлигини эътиборга олиб, 20 сентябрдан бошлаб сутнинг эркин (шартномавий) чакана нархи бир литри учун 100 сўм, макарон маҳсулотларининг нархи бир килограмми учун 250 сўм, ўсимлик ёғининг нархи эса 300 сўм миқдорида бўлади. Шу билан бирга аҳолини бундай маҳсулотлар билан кафолатли таъминлаш тартиби сақлаб қолинади.

Айни пайтда ҳукумат айрим озиқ-овқат маҳсулотларининг нархлари оширилишини назарда тутиб, иш ҳақини, пенсиялар ва стипендияларни кўпайтириш борасида олдиндан чоралар кўриб қўйди. Бундан ташқари мактаб ўқувчилари ва талабалар учун мактаблар ҳамда талабаларнинг ошхоналари ва буфетларида тушлик овқатларнинг қийматидан 50 фоизли чегиримлар сақлаб қолинди.

Шуни айтиб ўтиш жоизки, МДҲнинг амалда барча мамлакатларида ушбу маҳсулотларнинг чакана нархлари республикамизда янги белгиланаётган нархлардан анча юқоридир. Қуйидаги статистика маълумотлари шундан далолат беради.

(1 килограмм учун сўм ҳисобида)

	Тошкент	Москва	Санкт-петербург	Минск	Кишинев	Олма-Ота	Бишкек	Душанбе	Ереван
Ун	60	120	120	500	340	260	130	360	540
Нон	50	130	140	70	420	80	140	235	60
									талон билан
Сут	100	175	175	80	—	190	150	—	200
Макарон	250	250	260	310	350	530	—	300	630
Ўсимлик ёғи	300	600	660	1150	400	1450	1300	—	1300

• *Туркияда Ўзбекистон маданияти кунлари*

ҚУЛОЧ ЁЗАЁТГАН ҚАРДОШЛИК

Келгуси сешанба куни қардош Туркия Республикасида Ўзбекистон маданият кунлари тантанали бошланади. Қардошлик байрамига айланадиган бу тадбирларда қатнашиш учун серқуёш диёримизнинг етук санъат жамоалари ва бадиий ҳаваскорлик дасталари муносиб сафар тараддудини кўрдилар. Мухбиримиз мутасаддилар билан суҳбатлашди:

Эркин ҲАЙИТБОЕВ, Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазири, делегация раҳбари:

— Президентимиз Ислом Каримовнинг Туркияга қилган сафари чоғида иккала мамлакат ўртасида маданий алоқаларни ўрнатиш ҳақидаги ҳужжат имзоланган эди. Шунга биноан дўстларимиз билан борди-келди алоқаларимиз яхши йўлга қўйилмоқда. Кейинги пайтларда «Шодлик», «Лазги» дасталари, Ўзбекистон халқ артисти Ғуломжон Ёқубов ва Ўзбекистон радиоси хонандаси Ортиқ Отажонов иштирокидаги санъат гуруҳлари Туркияда мароқли концертлар беришди.

Сешанба куни бошланадиган маданият кунларида қатнашиш учун «Баҳор», «Самарқанд» етук санъат жамоалари, ҳаваскорлик дасталари муносиб тараддуд кўрдилар. Бу сафарда иштирок этадиган таниқли ижодкорларимиз орасида Ўзбекистон халқ артистлари Маъмура Эргашева, Насиба Абдуллаева, Хайрулла Лутфуллаев, санъаткорлардан Ўлмас Саиджонов, Мавлуда Зокирова ва бошқалар бор. Бундан ташқари, Ўзбекистон тасвирий ва амалий санъати асарлари кўргазмаси ҳам у ерда намойиш этилади.

Вулқон ЧЎТУР, Туркия Республикасининг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси:

— Ўзбекистон Республикаси мустақилликни қўлга киритгач, истиқлол сари қўйётган ҳар бир қадами шарафли ва қутлуғ бўлаяпти. Биз жаҳон элчилари яқиндагина Тошкентдек азиз шаҳарда Ўзбекистон мустақиллигининг икки йиллиги шодиёналарини кўриб жуда катта завқ-шавқ олдик. Чиндан ҳам сизнинг диёрингиз мусиқа, қўшиқ ва рақсларга жуда ҳам бой экан. Туркияда бўлиб ўтадиган Ўзбекистон маданияти кунлари ҳам ана шу мустақиллик байрамининг яна бир ёрқин кўригига айланади.

Маданият кунлари Анқара шаҳрида тантанали очилади. Расмий делегация Истамбулни ҳам зиёрат қилади ва турли тадбирларда иштирок этади. Ўзбек меҳмонларимиз Истамбул шаҳрида мамлакатимизнинг атоқли фарзанди Ота Туркнинг ҳаёти ва фаолияти билан боғлиқ зиёратгоҳга марҳамат қиладилар. Авлиё София ибодатхонасини кўздан кечирадилар. Бундан ташқари, энг қадимий шаҳарнинг гумбазли бозорида бўлиш ҳам бир олам завқ беради.

Туркияда Ўзбекистон санъати кўриги жуда ҳам завқли ўтишига ишончим комил.

Абдулла ПЎЛАТОВ.

● ПАРТИЯ АЪЗОЛАРИ ҲАҚИДА ҲИКОЯЛАР

«ОДАМЛАР КОРИГА ЯРАСАМ...»

Тошкент вилоятидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг шуҳрати нафақат республикамизда, балки собиқ Иттифоқда ҳам барчага маълум эди. Айниқса, хўжаликка Меҳнат Қаҳрамони Абдужамил Матқобулов раислик қилган даврда унинг довруғи кенг тарқалди — ҳатто ўша пайтлари Абдулла Қаҳҳорнинг «Синчалак» қиссаси қаҳрамонларидан бири Қаландаровни Матқобуловга тенглазишарди. Гап шундаки, биз ҳикоя қилмоқчи бўлган партия фахрийси Нишонбой Тўхтаев Матқобулов мактабини ана шу хўжаликда ўтаганлардан.

— Эл ишига қайишиш, жонкуярлик ва диёнатли бўлишни Абдулла Қаҳҳордан ўрганганман,— деб қолди у сўз орасида. — У кишининг кўп суҳбатларида бўлганман. Камтарин, тўғри сўз, фақат ўзининг юрак амрига қараб иш қиладиган бу инсон билан 1953 йилдаги учрашувим сира эсимдан чиқмайди. «Нишонбой, мамлакатда (собиқ СССР) порахўрлик тугатилмагунча жиноятни йўқ қилиб бўлмайди. Бу иллатга қарши аёвсиз кураш олиб бориш керак», деган эдилар. Машҳур колхозга чет эллардан кўплаб таниқли давлат арбоблари ташриф буюришар эди. Уларнинг мароқли суҳбатларидан кўп нарса олганман.

Қибрай тумани партия кенгаши биринчи котиби Раҳматулла Шералиев, туман уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши раиси Жўра Хоназаров Нишонбой Тўхтаевнинг жонкуярлиги, тиниб-тинчимаслиги, шу ёшида ҳам бошқаларга намуна бўлаётгани хусусида гапиришди, ХДП аъзолари Эрмат Эргашев, Рубен Михайлянц ва бошқалар қатори Нишонбой ака ХДПнинг эл ўртасида сиёсий нуфузи ошишига муносиб ҳисса қўшмоқда.

— Ёшим 70 га етиб, бундоқ ўйлаб қарасам, дунёда ҳалол меҳнатдан, беминнат топилган нондан азиз нарса йўқ экан,— деб ҳикоя қилади у.— Шунинг учун бўлса керак, ҳозир туман уруш, меҳнат фахрийлари кенгаши раёсатининг аъзоси сифатида ёлғиз қариялар, ногиронлар, етим-есирлар ҳолидан ҳамиша хабардор бўлиб туришга, моддий ёрдам кўрсатишга интиламан. Яқинда қишлоғимиздаги юз ёшдан ошган Холмат отани, тўқсон ёшли Иброҳим ота ва Эргаш оталарни, бошқа кўплаб отахону онахонларни зиёрат қилдик, кўнгилларини кўтардик.

Нишонбой ака қирқ йилдан ошдики, партия аъзоси. Уни туман кенгашининг тафтиш комиссиясига аъзо қилиб сайлашган. Вақтивақти билан бошланғич партия ташкилотларида бўлиб, уларнинг ютуқларини оммалаштиришга, камчиликлари бўлса тўғри маслаҳатлар беришга ҳаракат қилади. Бугина эмас, партия сафига ўтишни хоҳловчилар билан суҳбатлар ўтказиб, партия аъзолари сафининг ўсишига ҳам жон куйдиради.

Партия фахрийси Н. Тўхтаев маҳалла қўмитаси аъзоси сифатида ҳам кўпгина тадбирларга бош-қош бўляпти.

Маълумки, ҳозирги иқтисодий тақчиллик пайтида туманда кўпгина партия фахрийлари аъзолик бадали тўлашдан озод қилинганлар. Аммо Нишонбой Тўхтаев фахрийлар кенгашига кутилмаган таклиф билан келди.

— Илтимос, мени аъзолик бадали тўлашдан озод қилманглар. Эр-хотиннинг тўқсон минг сўмга яқин нафақамиз бор.

Дарвоқе, унинг рафиқаси Мўътиҳон опа ҳам ўн уч ёшидан колхозда ишлай бошлаган. Тўрт нафар фарзандни вояга етказди.

Меҳнат фаолиятини оддий ҳисобчиликдан бошлаган Н. Тўхтаев 35 йилдан ортиқ умрини туман матлубот жамиятининг қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлаш соҳасига бағишлади. Унинг шу соҳада биринчи бўлиб Ўзбекистон Республикасида аҳолига намунали хизмат қилиш соҳасида фахрий унвонга сазовор бўлгани бежиз эмас. Шунинг учун ҳам у Ўзбекистон тайёрлов савдо ширкат бирлашмаси съездида кенгаш аъзоси этиб сайланди.

Партия фахрийсининг тенгдоши, профессор Шабот Хўжаев биз билан суҳбатда Нишонбой ака ҳақида кўпгина илиқ сўзларни гапириб берди. Дўрмон қишлоғида янгича тўйларни биринчи марта у бошлаб берганини, унинг саъйи-ҳаракати билан «Дўрмон»(аввалги «Қизил Ўзбекистон») жамоа хўжалигида турли маросимларга мўлжалланган 400 ўринли қишки залда юбилейлар, никоҳ тўйлари ўтказилаётганини завқ-шавққа тўлиб сўзлайди.

Яқинда партия фахрийси Хидой ота Муродовнинг 90 йиллик, Ойсара Ҳамидованинг 80 йиллик, Минаввар Холматованинг 70 йиллик тўйлари эсда қоларли, ғоятда мароқли нишонланди. Бунда Нишонбой аканинг хизмати сезиларли бўлди. Оқсоқол шу кунларда ҳам одамлар корига ярасам, уларнинг кўнглини олсам, деб елиб-югуриб юрибди.

Ҳамид ИКРОМОВ.

САМАРҚАНД ТЕЛЕВИЗОРЛАРИ

Яқинда Самарқанд шаҳридаги «Ғалиён» заводи жамоаси митти телевизорлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйди. Янги маҳсулот учун хом ашё ва асосий деталлар шу ернинг ўзида тайёрланмоқда. Бир қисм бутловчи деталлар эса МДҲдан келтирилмоқда.

Самарқандликлар маҳсулотига ҳозирданоқ истеъмолчилардан кўплаб буюртмалар тушмоқда. Айниқса, митти телевизорларнинг тиниқ тасвирда кўрсатиши олиб юриш учун қулайлиги ва муҳими, нисбатан арзон нархда эканлиги харидорларга маъқул келмоқда.

Суратда: корхона ишчиси Маърифат Луқмонова янги маҳсулотни намойиш қиляпти.

Д. ҒАФУРОВ (ЎзА) олган сурат.

ТИЛ ДАРАХТИМИЗНИ АСРАЙЛИК

Давлат тили тўғрисида қонун чиққанига тўрт йил бўлди.

Бугун, мустақиллигимизнинг уч йиллигига дадил қадам қўйган кунимизда, истиқлол барча жабҳа сингари, тилимизга ҳам баҳра бахш этаётганини, барча соҳадаги сингари, тилда ҳам мустақилликка эриша бораётганимизни мамнуният билан эътироф этиш лозим.

Тилга эътибор давлат иши даражасига кўтарилгани, махсус ҳукумат комиссияси бу борада серунум иш олиб бораётгани, атамақўм ишлаб тургани бу фикрнинг далилидир.

Аммо, тил мустақиллигига эришиш иқтисодий мустақилликка эришишдан мураккаб бўлса мураккабки, осон жараён эмаслиги, бу борада ҳукумат доирасидаги ишларнинг ўзигина кифоя қилмаслиги, бу иш барчадан ҳақиқий фидойилик талаб этиши, бироқ, бугунги кунда шу фидойилик етарли даражада намоён бўлмаётгани туфайли, айрим мулоҳазалар билан ўртоқлашишни лозим топдим.

Тил — жонли мавжудот. Бу ўринда уни дарахтга қиёс қилсак бўлади. Ўзбек тили узоқ йиллар давомида рус тилидек улкан чинор соясида қолиб келгани, яъни офтобдан бебаҳра бўлгани сабабли нимжон, рангпар ниҳолга айланиб қолган эди. Мана, мустақиллик туфайли тил дарахтимизга офтоб тегди. Энди уни узоқ йиллик соя асоратидан халос қилиб, тарбиялаб, чиниқтиришимиз, ўлкан дарахтга айлантириш чораларини кўришимиз керак.

Хўш, бу вазифани қандай бажаряпмиз?

Тил мустақиллигига ўтиш бозор иқтисодиётига ўтиш даврига тўғри келди. Ўтиш даври қийинчиликлари билан боғлиқ сабабларга кўра, ҳозир одамлар китоб ўқишдан бироз «ўзларини тийиб» туришибди. Улар ҳозир оммавий ахборот воситалари билангина «ошна». Шундай экан, тил мустақиллиги йўлидаги асосий масъулият оммавий ахборот воситалари ходимлари зиммасига тушади.

Бироқ, назаримда, биз — оммавий ахборот воситалари ходимлари бошиданоқ унчалик тўғри йўлни тутмаганга ўхшаймиз. Биз қонун чиққанидан кейин бир ёт сўзни бошқа ёт сўзга алмаштириш билангина банд бўлиб қолдик. Табиат ва жамият қонунини унутиб қўйдик. Ваҳолонки, ер юзида ҳеч ким ва ҳеч қандай мавжудот бошқалар билан мулоқот қилмасдан, ўз қобиғигагина ўралиб яшай олмайди.

Аслида биз бошидан соя таъсирида нимжон бўлиб қолган дарахтимизни парваришлаш, яъни унинг тупроғини юмшатиб, суғориб, чуқурроқ, мустаҳкамроқ илдиз отишига, шу билан танасининг бақувват бўлишига эришиш йўлини қидиришимиз керак эмасмиди? Ҳар қандай жисм сингари, тилимиз жисмини соғломлаштиришдан бошлашимиз керак эмасмиди ишни? Биз эса, менимча, «Қош қўяман деб кўз чиқариш» йўлидан боряпмиз, яъни тил дарахтимизни жисмонан бақувват қилиш ўрнига, ундаги айрим япроқларни бошқа япроқлар билан алмаштиряпмиз, холос. Бундан ташқари, дарахтимизнинг бошқа дарахтлар билан «мулоқот» қилишига, яъни табиат тили билан айтганда, ўсишнинг муҳим омили ҳисобланган **чангланишига** тўсиқ бўляпмизки, буни асло кечирарли ҳол, деб бўлмайди.

Шуни айтиш керакки, бир ибора ўрнига бошқа ибора ишлатиш, яъни «япроқшунослик»да ҳам изчил эмаслигимизни, ўта нўноқлигимизни ошкор қилиб қўймоқдамиз. «Ноҳия», «куллиёт», «...гоҳ»лар эсингиздадир? Кимнингдир хаёлига бир ибора келиб қолса, тўғрими-нотўғрими, ўрнимиўрни эмасми — ишлатаверамиз-да, гоҳида кулгили ҳолатлар пайдо бўлади. Масалан, «оператор»ни «тасвирчи» деб олдик (гарчи бунинг ўзи нотўғри — оператор тасвирламайди, бор нарсани суратга олади, ҳолос), аммо, режиссёр сўзини ишлатяпмиз. Ваҳолонки, бу икки ҳунар эгаси доимо бирга ишлайди. «Самолёт»ни «тайёра» дедик, нега «самовар»ни «ўзи қайнар» демаяпмиз? «Аэропорт»ни фақат тил билан адабиётнинггина даргоҳи ҳаммага очиқ. Аммо, бу — тил ва адабиёт даргоҳи бедарвоза, унга киришнинг масъулияти йўқ, деган гап эмас. Буни ҳеч ким унутмаслиги керак.

Шуниси борки, созанда бўлмаган одам ҳам, гарчи ўзи куй чалолмаса-да, қулоғи куйдаги сакталикни ҳис қилади. Футболдаги «очко»дан бўлак деярли барча ибораги «топган» («очко» эвазига бу ибораги таржимасини таклиф қиламан: «очко» — «хол» бўлади) янгиликпарвар «япроқшунос»лар «фалончи тўп билан» («с мячом»), «фалон рақам **остида**» («под номером»), **«ўткир бурчак остида»** («под острим углом») деганида қулоғи сакталикни ҳис қилмаганига ҳайрон қолади киши...

Бу мулоҳазалар майда гапга ўхшаб туюлиши мумкин. Ҳақиқатан ҳам, тил дарахтимизни парвариш қилиш, тил мустақиллигига эришиш муаммоси шу қадар улканки, уни бир-иккита кичик мақола билан ҳал қилиб бўлмайди. Бутунги мулоҳазалар — улкан муаммодан бир қатра, холос. Аммо, қатралар жам бўлаверса, нимагадир айланишини ҳам унутмаслигимиз керак.

Шу мулоҳазаларга кўра, яъни ибораларни ўзгартириш билан тил дарахтимизни соғломлаштириш мушкул эканига ишонч ҳосил қилган ҳолда, бир таклифни ўртага ташламоқчиман.

Ҳозир республикамизда атамақўмдан ташқари ўзбек тили жамияти ҳам ишлаб турибди. Аммо, бирбири билан мустаҳкам алоқада ишлаши лозим бўлган бу икки ташкилотнинг ҳамкорлик самаралари кўзга ташланмаяпти. Шунинг учун уларни бирлаштириб, шу негизда тилшунос олимлардан ташқари ёзувчиларни, мутахассисларни, умуман, тилимизнинг бошқа жонкуярларини жалб этган ҳолда ўзбек тили марказини ташкил этиш, бу марказга катта ваколатлар бериш лозим. Чунки, сиёсий мустақилликка эришдик, яқин орада иқтисодий мустақилликка эришишимиз ҳам аниқ, аммо тил мустақиллигисиз чинакам мустақилликка эришиб бўлмайди. Бунинг учун эса, тил дарахтимиз парваришига етарли даражада эътибор беришимиз лозим.

Тил дарахтимизни асрайлик.

Машраб БОБОЕВ,
ЎзА шарҳловчиси.

• СУД ҲУКМИДАН СЎНГ

ГУМОН

ЁКИ ЗЎРАВОНЛАР ГУРУҲИ ЎҚИТУВЧИНИ НЕГА ҚИЙНАШДИ?

«Уни аввал уйидан алдаб-авраб олиб чиқишди. «Чиқмасанг, онла аъзоларингни тинчитиб кетамиз!» дейишди. Ноилож айтилган жойга борди. Уни машинага ўтқазишиб, Бухородан 48 километр нарига, Аму Бухоро каналининг овлоқроқ бўлган, кимсасиз бир чўл жойига олиб келишди. Машинада уни обдан турткилашди, ниқташди, қўрқитишди, сўнг шарт қўйишди: «200 минг сўм пул олиб келасан, бўлмаса ҳолингга вой...» «Асир»дан садо чиқмади. Унинг миясида шунча пулни қаердан оламан деган хаёл чарх урарди. Ногаҳон тушган зарбдан яна қуладк. Роса уришди, тепкилашди. Турғазиб қўйишиб, ён-веридан, боши узра тўппончалардан ўқ узишди. У оёғида базўр турарди, рангида эса қон қолмаган... Шу тобда азиз жони ҳам кўзига кўринмасди. Фақат кўз ўнгидан жужуқлари—болалари ўтарди:

«Мен ўлиб кетсам, болаларимнинг ҳоли не кечади?»

Ноилож зўравонларнинг шартига рози бўлди. «Майли, берганим бўлсин!» Шартлашишди. Айтилган куни келишилган жойга юрак ҳовучлаб борди.

— Пул қани? — деди зўравонлардан бири. — Олиб келмадингми, кимга ўйин қиляпсан?...

— Шошилма, олиб келдим, ма, ол, — у қўлидаги пакетни зарда билан узатди... Тешиб чиқсин...

Шу пайт ҳозир бўлган милиция ходимлари зўравонлар гуруҳи аъзоларини бирин-кетин қўлга олдилар...

Суд бўлди. Бухоро шаҳар Ф. Хўжаев район халқ судида мазкур жиноий иш кўриб чиқилди. Халқ суди раиси Б. Қурбонов бошчилигида ўтган суд ҳайъати зўравонлар гуруҳи аъзолари — Нозим Жумаевни 6 йилга, Павел Романенкони 7 йилга, Алихон Сулиевни 5 йилга, Галуст Аракелянни 5 йилга, Фахриддин Насриддиновни 7 йилга озодликдан маҳрум этди. Барча молмулклари мусодара қилинди. Айни пайтда бу жиноятчилар жазони кучайтирилган режимли аҳлоқ тузатиш меҳнат муассасаларида ўтамоқдалар...

Шу билан нуқта қўйиш мумкин эди. Аммо нима учун зўрвонлар гуруҳи айнан Бухоро давлат педагогика институти (ҳозир университет) умумий тарих кафедраси мудири, тарих фанлари номзоди, доцент Жўра Баракаевни танлашди? Нима учун ундан катта суммадаги пулни талаб қилишди? Нима, Бухорода Жўра Баракаевдан бошқа «бойвачча» одам йўқми? Бўлмаса, унинг гуноҳи нима? Ёки бу оддий тасодифми? — деган саволлар суд ҳукмидан сўнг бу мудҳиш воқеа устида бироз хаёлга толган ҳар қандай виждонли кишининг кўнглидан ўтиши турган гап. Нима учун рекетчилар айнан Жўра Баракаевни жазоламоқчи бўлдилар? Афсуски, тергов жараёнида ҳам, судда ҳам ушбу жиноий ишнинг ана шу туб моҳияти очилмай қолган. Рекетчилар ортида ким турибди? Бу ишга уларни ким илҳомлантирган? Ахир шамол бўлмаса дарахтнинг учи қимирламайди-ку! Шу хаёллар бизни Ж. Баракаевнинг таҳририятимизга ва бошқа ҳуқуқ-тартибот идораларига тўлиб-тошиб ёзган аризаларига кўз югуртирамиз.

«1991 йилнинг февраль ойида Бухоро педагогика институти ўқитувчиси, доцент Муҳиба Пўлатованинг шиқоят хати вилоят прокуратураси томонидан текширилди, — деб ёзади Жўра Баракаев. — У ўз хатида институт ректори Фэрҳод Қосимовнинг қинғир ишларини очиб ташлаган эди. Бу фактлар ҳатто вилоят прокуратурасининг 715-рақамли хатида тасдиқланганлиги кўрсатилган. Чунончи, тарих куллиёти сиртқи бўлим толиби Ориф Фозилов институтга кириш вақтида иншони унинг ўрнига бошқа киши ёзганлиги текширувда аниқланган ва ҳоказо.

Бироқ ректор Ф. Қосимов ҳақиқатни тан олиш ва институтга ноқонуний кирган О. Фозиловни ҳайдаш ўрнига М. Пўлатовадан қасд олиш пайига тушди. Натижада бу фактни Пўлатовага айтган киши деб мени гумон қила бошлайди. Биз иккимиз таъқиб остига олиндик. Пўлатовага икки йил дарс берилмади. Мени олдин илмий кенгаш аъзолигидан, кейин катта кенгаш аъзолигидан чиқарди. Ориф Фозилов рекет гуруҳи аъзоси бўлгани учун ректор айни шу Ориф орқали мени жазоламоқчи бўлди. У эса ректорни Бухородаги рекет гуруҳи бошлиғи Нозим Жумаев билан таништиради. Унинг зўравонлар гуруҳи аъзоси эканлиги Бухоро шаҳар Ф. Хўжаев район халқ судининг 1992 йил 22 декабрда чиқарган ҳукмининг 21-22-бетларида ўзининг тўлиқ тасдиғини топади...».

Ж. Баракаевнинг вилоят собиқ прокурори А. Алиевга ёзган аризасида ҳам шундай сатрлар бор: **«Мен биринчи кундан бошлаб бу ишнинг бошида собиқ ректор Ф. Қосимов турганлигини ёзган бўлсам-да, терговда нима учундир бунга эътибор берилмаган.** Қосимов эса орадан қарийб бир ой ўтгандан кейин терговга чақирилган. Собиқ ректорнинг терговда дастлабки берган сўровида ва суд мажлисида берган кўрсатмасида Ф. Қосимовни Н. Жумаев билан таништирган Ориф Фозилов эканлигини, шу пайтда Қосимов ўз уйининг дарвозаси олдида сув сепиб турганлигини тан олган. Эртасига Н. Жумаев унга телефон қилиб, унинг уйида бўлишлигини ва бир кишини олиб боришлигини айтади. Бу фикрларни унинг хотини Ойша Шарипова ҳам дастлабки терговда берган кўргазмасида ва суд мажлисида тасдиқлайди. Лекин мени таажжубга соладиган жойи шундаки, педагогика институтининг ректори билан рекет гуруҳи бошлиғи Н. Жумаевни қайси мақсад бирлаштирган? Ректор билан рекетчининг қандай алоқаси бор? Агар унинг қилмишларига тергов ва суд «тегишли баҳо беролмаган» бўлса, институт илмий кенгаши олийгоҳга 62 нафар абитуриентни ортиқча қабул қилганини, 54 кишининг институтга ноқонуний кирганлигини қандай баҳолади экан? **Афсуски, бу ҳақли саволларга жавоблар қум остига кўмилиб кетгандек туюлади».**

Бироқ вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи О. Ж. Аслонов мавжуд материалларни ўрганиб чиқиб, Ф. Қосимов ўз хизмат вазифасини суиистеъмол қилиб, ҳеч қандай асосга эга бўлмай институт сиртқи бўлимига ортиқча талабалар қабул қилганлиги учун унинг ҳаракатида жиноят аломатлари бор, деган хулосага келади ва жиноий иш қўзғатади. Афсуски, унинг бу хулосаси узоққа чўзилмайди. Орадан роппа-роса ўн бир ой ўтгач, Бухоро вилояти прокуратурасининг жиноятларни тергов қилиш бўлими бошлиғи вазифасини бажарувчи М. Тилавов етти варақдан иборат хулосасида шундай қарорга келади:

«Ҳақиқатан ҳам экспертлар гуруҳининг аъзоларига тақдим қилинган ёзма ишлар қайта текшириб кўрилганда, қўйилган баҳоларнинг 2 таси текширувчи ўқитувчилар томонидан асоссиз равишда пасайтириб қўйилганлиги, 53 та иншога ва диктантга қўйилган «3» баҳолар меъёридан ошириб қўйилганлиги аниқланган».

Бунга нима дейсиз!

Лекин 2-даражали ҳуқуқшунос ўртоқ М. Тилавов хатининг кейинги сатрларида бу фактларни эътибордан четда қолдиради. Фарҳод Қосимовнинг ҳаракатларида жиноят аломати бўлмаганлиги учун иш ҳарратдан ётқизилган, деб хулоса чиқаради. Қизиқ!

Яна орадан олти ой ўтгач, вилоят прокурори Б. Бекмирзаев ҳам шундай сатрларга имзо чекади: «Жиноят ишини тергов қилиш ва суд мажлисида кўриш давомида Бухоро давлат педагогика университетининг собиқ ректори Ф. Қосимовнинг Н. Жумаев гуруҳи томонидан содир этилган жиноятларда иштирок этганлиги ёки ташкилотчилик қилганлиги аниқланмаган».

Қизиқ! Кимга ишониш керак? Бу жиноят ишининг гоҳ қўзғатиб, гоҳ ёпилишини қандай тушунмоқ керак?

Биз тегишли ҳуқуқ-тартибот идоралари, энг аввало вилоят прокуратураси бу ишга ойдинлик киритиб, адолатли нуқтани топади, деган умиддамиз.

Тўхтамурод ТОШЕВ.

янгиликлар Воқеалар хабарлар

„БИЗ КИМ, МУЛКИ ТУРОН...“

ТУРК КОЛЛЕДЖИ

● **ЖАЛАЛОБОД. Бу ерда янги ўқув йилида иш бошлайдиган турк колледжига юз йигит ва қиз қабул қилинди. Бу билим даргоҳи Босфор қирғоғидаги тижорат фирмаларидан бирининг куч-ғайрати эвазига очилди.**

Ўш шаҳрида эса ана шундай яна бир ўқув юрти ўзининг бир йиллигини нишонлади. Билим даргоҳида 120 ўсмир ўқув йилини муваффақиятли тугаллаб, кейинги курсга ўтдилар. Коледжда ўқишлар АҚШда ишлаб чиқилган дастурлар бўйича инглиз ва турк тилларида олиб борилмоқда. Билим даргоҳини тугатганлик тўғрисидаги диплом жаҳоннинг исталган университетига ўқишга кириш ҳуқуқини беради. Бундан ташқари математика, физика, биология курсларида ўқиётган талабалар мусиқа, расм чизиш ва спорт билан ҳам шуғулланилади.

РЕРИХ СЎҚМОҒИ БЎЙЛАБ

● **АЛМАТИ. «Тинчлик маданият орқали» халқаро ассоциацияннинг Қозоғистон бўлими бошқаруви Бирлашган Миллатлар Ташкилоти эълон қилган «Маданият ўн йиллиги» дастури бўйича халқаро маданий сафар сўқмоғини таклиф қилди.**

Бунга кўра Рерих сўқмоқлари бўйлаб инсонпарварлик — маърифий халқаро экспедицияси ўтказилади. Москвада жойлашган ташкилий қўмитага бу сўқмоқларда қатнашиш учун Россия, Монголия, Ҳиндистон, Хитой, Таиланд ва Қозоғистон ариза бердилар.

Бу сафарларга тайёргарлик кўриш раҳбарлигини халқаро саёҳатчилар ассоциациясига бошчилик қилаётган машҳур врач ва саёҳатчи Юрий Сенкевич ўз зиммасига олди. Экспедиция уч босқичда юриш ўтказади. Биринчи босқич бўйича саёҳатчилар Олтойдан Қозоғистонга йўл оладилар, шундан кейин Хитойга борадилар ва орқага қайтадилар. Барча сафар қатнашчилари Николай Константинович ва Елена Ивановна Рерихларнинг ишини давом эттиришларидан мамнун бўлмоқдалар. Бу ажойиб кишиларнинг сафар байроғига доимо «Тинчлик ва тараққиёт — маданият орқали» деган чақириқ ёзилган бўлар эди. БМТ бу ташаббусни қўллаб-қувватламоқда.

ХАЛҚАРО МИҚЕСДА ЭЛЕКТР АЛОҚАСИ

● **АШГАБАТ. Туркманистон шу йилдан бошлаб халқаро электр алоқаси иттифоқига аъзо бўлди.**

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг доирасида ишлаётган ва ҳозирги пайтда ўзининг сафида 170 мамлакат аъзо Женевадаги ушбу халқаро ташкилотдан ана шу ҳақда хабар олинди. Бундан буён Туркманистон ўзининг халқаро телеграф ва телекс код белгиларига эга бўлади.

ТУРКМАН ҲАВО ЙЎЛЛАРИДА

● **АШГАБАТ. Туркманистон Президенти С. Ниёзов ўзининг махсус қарори билан мамлакат миллий фуқаролар авиацияси бошқармаси олдига янги вазифа қўйди.**

Бу қарорга биноан бошқарма «АНСЕТТ ВОРЛРВАЙД» Австралия фирмаси билан «Боинг-757-200» самолётларини сотиб олиш юзасидан шартнома имзолаши лозим. Австралия фирмасининг заводида самолёт туркман томони буюртмаси асосида қайта жиҳозлаб берилади. Яқин орада янги «Боинг»дан Туркманистон харид қилишни кўзда тутяпти. Бу самолёт Туркманистон Президенти ва ҳукумат делегациясининг сафарларида хизмат қилади. Ўтган йили сотиб олинган «Боинг-737» самолёти пассажир халқаро қатновларида фойдаланиш учун бошқарма ихтиёрига берилади.

БИРЖАЛАР КАМАЙМОҚДА

● **АЛМАТИ. Шу йилнинг бошида Қозоғистонда 55 биржа рўйхатдан ўтказилган эди.**

Бугунги кунда уларнинг сони қисқариб бормоқда. Ҳозирда қириқтача биржа бор. Мутахассисларнинг башорат қилишича, яқин вақтлар ичида биржаларнинг ярмидан кўпроғи бошқача таркибида қайта тузилиши кўзда тутилмоқда.

УЛКАН КЎРГАЗМА

● **АЛМАТИ. Бу ерда Миср саноатчиларининг улкан кўргазмаси бўлиб ўтди.**

Бу кўргазмада 30 дан зиёд фирмалар ўз маҳсулотлари билан қатнашдилар. Миср ҳукумати Алмати шаҳрида Ислом марказини бунёд этиш учун беш миллион доллар маблағ ажратмоқда.

ҚОЗОҒИСТОН СОАТЛАРИ

● **АЛМАТИ. Мамлакат пойтахтида жойлашган соатсозлик заводи дастлабки маҳсулотини ишлаб чиқара бошлади.**

«Сагат — Восток» деб аталган бу маҳсулотнинг етти хил модели истеъмолчиларга тавсия этилмоқда. Улар орасида «Командирские» ва «Восток» деб аталган хиллари жуда ҳам оммалашган. Корхона ҳар йили камида юз минг дона зарбга бардошли ва сувга чидамли соатларни ишлаб чиқаради.

КОРЕЯ ФИРМАЛАРИ

● **АЛМАТИ. Қозоғистон ҳудудида Жанубий Кореяннинг бешта йирик фирмаси мутахассислари музокаралар олиб борди-лар.**

Уларнинг таклифи бўйича Қапчиғайда телевизорлар, Оқмолада автобуслар, Степаногорскда подшипниклар тайёрланади. Яқин вақтларда олисдаги мамлакатнинг «Голдстар» фирмаси бизнесменлари гуруҳи ҳам Қозоғистон имкониятларини ўрганади.

«АКВАПАРК»

⊙ **АЛМАТИ. Мамлакат пойтахтининг йўлдош шаҳарчаси — Қапчиғайда яна бир сув мўъжизаси — Аквапарк оромгоҳи очилди.**

Унда ороллар ва атракционлардан иборат бир неча ҳовузларда сув ўйинлари гаштидан завқ олиш мумкин.

Ғоятда мураккаб ва қиммат баҳоли гидротехника иншоотн Италиянинг «Аквапарк» корхонаси билан ҳамкорликда яратилди.

(Марказий Осиё давлатлари ахборот агентликлари ва рўзномаларидан олинди).

янгиликлар Воқеалар хабарлар

РЕСПУБЛИКА САЙЛОВ ТИЗИМИ: ЖАҲОН ТАЖРИБАСИ, МУАММО ВА ЕЧИМЛАР

Узбекистон Республикаси яқиндагина давлат ва миллий мустақиллигининг икки йиллик кунини шоду-хуррамлик билан нишонлади. Мустақиллик бу — буюк зафар ва тарихий адолат тантанасидир. Узбекистон жадал одимлар билан истиқлол сари қараб бораётир. Республикада ўтказилаётган иқтисодий ислоҳотларнинг ҳаётийлиги таъминланди, эркин бозор муносабатлари принципларига асосланган демократик жамият қуришнинг мустаҳкам асоси яратилди.

Яқиндагина матбуотда эълон қилинган Узбекистон Республикасининг Олий Мажлисига сайловлар тўғрисидаги Қонун лойиҳаси мустақил Ватанимиз қабул қилган Конституция — Асосий Қонунни рўёбга чиқарувчи, Узбекистон давлатчилигининг мустаҳкам ҳуқуқий асоси бўлиб хизмат қилишга даъват этилган. Умумхалқ муҳокамасига қўйилган лойиҳа инсон ҳуқуқлари ва миллий мустақиллик ғояларига содиқлик, ҳозирги ва келажак авлодлар олдидаги юксак масъулиятни англаш, ўзбек давлатчилиги ривожининг тарихий тажрибасига таяниш, демократия ва ижтимоий адолатни ҳурматлаш, халқаро ҳуқуқнинг жаҳондаги эътироф этилган қоидаларини тан олиш, республика фуқароларининг муносиб ҳаёт кечиришларини, инсонпарвар демократик ҳуқуқий давлат барпо этиш ва ниҳоят, фуқаролар тинчлиги ҳамда миллий тотувликни таъминлашдек олийжаноб мақсадларни кўзлайди ва унга хизмат қилади.

Бугун газетамизда ушбу Қонун лойиҳасига Узбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгаши котиби А. САИДОВ тайёрлаган мақолани эълон қилаётирмиз. Республика Олий Мажлисига сайлов тўғрисидаги Қонун лойиҳаси умумхалқ муҳокамасига баҳоли қудрат ҳисса қўшиш ушбу таклилий мақоланинг бош мақсадидир. Мақола олимлар ва мутахассисларга, конституциявий ва сайлов тизимининг қурилиш муаммолари билан қизиқувчиларга ва умуман лойиҳа умумхалқ муҳокамасидан ўтаётган ҳозирги дамда фуқароларга масаланинг моҳиятини тушуниш, манфаатдорлик билан фикр-мулоҳазалар юритишларига ёрдам беради, деб умид қиламиз.

ҲУҚУҚИЙ ИСЛОҲОТ ОДИМЛАРИ

1992 йил 8 декабрида мустақил Узбекистоннинг биринчи Конституцияси қабул қилинди. Бу тарихий воқеа бутун сайлов тизимини сиёсий-ҳуқуқий жиҳатдан тубдан янгилаш ва ислоҳ қилишни кун тартибига қўйди. Аввало, қонун чиқарувчи олий ҳокимият — Олий Мажлис депутатларини сайлашнинг ҳуқуқий асосларини яратиш лозим.

Узбекистон Республикаси давлат қурилишининг ҳозирги босқичи олдинги даврлардагидан тубдан фарқ қилади. Бугун мамлакатимиз халқаро ҳуқуқнинг тўлақонли субъекти бўлиб, янгиланиш ва тараққиёт йўлидаги ривожланишда тамоман мустақилдир. Узбекистон суверен конституциявий, демократик ва Президентлик республикасидир.

Узбекистонда давлат ҳокимиятининг тизими — ҳокимиятнинг қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимиятига бўлиниши принципига асосланади. Шу билан бирга уларнинг **ўзаро муносабатлари давлат ҳокимиятининг ягона манбаи сифатида халқнинг олий мақсадларига хизмат қилади.**

Сайлов тизимини ислоҳ қилиш Узбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг «Узбекистон — келажаги буюк давлат» китобининг сиёсий қоидасида асослаб берилган мақсад томон ҳаракатнинг яна бир муҳим босқичи, деб тушунмоқ керак.

Ислоҳнинг асл маъноси нима? Одатда, кўплаб мамлакатларнинг Конституцияларида айтиладиган тор маънодаги сайлов ҳуқуқидан фарқли ўлароқ сайлов тизимининг мазмуни ва механизми, аввало сайловлар ҳақидаги Қонун давлат ҳокимияти олий органларининг жорий қонун чиқарувчилик объектидир. Бу Узбекистон Республикаси Конституциясининг 117-моддасида кўрсатилган.

Маълумки, «Узбекистон Республикасининг Конституциясини амалга киритиш тартиби тўғрисида»ги Қонунда «Олий Кенгаш Раёсати 1993 йил мобайнида Олий Мажлисга сайловлар тўғрисидаги Қонун лойиҳасини тайёрласин ва уни умумхалқ муҳокамасига киритсин», деб белгилаб қўйилган. Шунга асосан Узбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати шу қонун лойиҳасини тайёрлаш учун халқ депутатлари ва мутахассис ҳуқуқшунос ва амалиётчилардан иборат махсус ишчи гуруҳини тузди. Ушбу гуруҳнинг иш фаолияти ҳақида ўтган сессияда қисқача ахборот берилди. Сўнгги сессияда эса ишчи гуруҳи томонидан тайёрланган лойиҳа биринчи ўқишда кўриб чиқилди ва Олий Кенгаш қарори асосида умумхалқ муҳокамасига қўйилди. Шунинг учун ҳам мазкур мақола сайловлар тўғрисидаги қонун лойиҳасининг умумхалқ муҳокамаси даврида фуқароларимиз ва партия ходимларимиз ҳуқуқий билимларини ошириш ва уларни бу юксак тадбирда фаол иштирок этишларини таъминлашга ёрдам беради, деб ҳисоблаймиз.

САЙЛОВ ҲУҚУҚИ НИМА?

Ҳуқуқий тушунчалар назариётда бўлганидек, амалиётда ҳам муҳим аҳамият касб этади. **«Сайлов»** тушунчаси бирон-бир органни (давлат, жамоатчилик, халқаро ва ҳоказолар) овоз бериш йўли билан шакллантириш демакдир. Бинобарин сайлов учун бир неча объектлар бўлиши мумкин. Унда сайлов муқобиллик тарзида амалга оширилади. Ёки, ҳеч бўлмаганда, муқобилликсиз сайловларда ундан воз кечиш учун кафолат бериш имкониятини яратиш лозим.

Маълумки, **«Сайлов ҳуқуқи»** тушунчаси ва ибораси икки маънода ишлатилади. **Биринчидан,** бу сайлов ҳуқуқи сайланадиган давлат органларини шакллантиришни тартибга солувчи ҳуқуқий нормалар тизимидир. Сайлов ҳуқуқининг манбалари Конституция, давлатнинг олий ва маҳаллий вакиллик органларига сайловлар ҳақидаги қонунлардир. **Иккинчидан,** бу сайлов ҳуқуқи фуқароларнинг сайлаб қўйиладиган органларни тузишда қатнашиш, яъни уларнинг таркибини сайлаш (фаол сайлов ҳуқуқи) ва унга ўзларининг сайланиш (пассив сайлов ҳуқуқи) ҳуқуқларидир. Шу маънода олганда ҳам албатта «сайлов ҳуқуқи» ибораси ишлатилади. Узбекистонда сайловлар умумий, тенг, тўғридан-тўғри сайлов ҳуқуқи ва кўппартиявийлик асосида овоз бериш йўли билан амалга оширилади.

Сайлов тизими — бу фуқаролик жамиятида давлатнинг вакиллик органларини сайлаш йўли билан пайдо бўлувчи давлат-жамоат муносабатлари тизимидир. Бу эса сиёсий партияларнинг фаол ҳаракатлари ва фуқароларнинг ўз иродасини қанчалик билдиришларига боғлиқ. Бир томондан, давлат ҳам сайлов тизимининг қонунийлигини ҳам ташкил этувчи ва ҳам ҳуқуқийлигини кафолатловчидир. «Сайлов тизими» ибораси, шунингдек, депутатлик мандатларига номзодларни ким кўрсатиши, депутат сайлаш учун сайловчилар овозининг сони қанча бўлиши, депутатлик мандатлари номзодлар кўрсатган партиялар ўртасида қандай тақсимланишига қараб сайлов натижаларини аниқлаш воситасий маъносини ҳам билдиради. Бу маънодаги сайлов тизими — сайлов натижаларига мувофиқ равишда сайлаб қўйиладиган давлат органида мандатларни тақсимлаш усули ҳамдир. Унинг асосий турлари: мажоритар ва пропорционал сайлов тизимларидан иборатдир.

САЙЛОВ ТИЗИМИ ПРИНЦИПЛАРИ

Сайлов тизими бир-бирига зид бўлмаган принциплар ва аниқ талаблар асосига қурилиши керак. Сайлов тизими принциплари Конституцияга асосланади. ва жаҳон мамлакатларининг тажрибаси ва ўз миллий тарихимизга ҳам таяниши зарур. Бу принциплар қуйидагилардан иборат.

— сайлов тизимининг Конституцияга тўла мувофиқ келиши;

— давлатчилик ва давлат ҳокимиятининг қонунийлиги;

— сайлов тизими тартиботлари ва вазифаларининг ҳуқуқий жиҳатдан таъминланганлиги;

— сайлов тизимининг демократиявийлиги, фуқароларнинг ва сиёсий партияларнинг тенг ҳуқуқлилиги;

— сайлов тизимининг фуқаролик жамиятига хос бўлган барқарорлик, тараққиёт, ҳуқуқий тартибот, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишни таъминлашга йўналтирилганлиги;

— сайлов тизимининг халқчиллиги, барча фуқаролар учун тушунарли ва қулай бўлиши;

— сайлов тизимининг уюшганлиги, конституциявий ва суд назорати остида бўлишлиги ва қонуний бошқарилишига эришишлик;

— сайлов тизимининг тежамли бўлиши;

— овоз бериш ва сайланишнинг зиддиятсиз, унинг учун етарли бўлган натижаларини олишга кафолат яратилиши.

САЙЛОВ ТИЗИМИ ТУРЛАРИ

Сайлов тизимини ислоҳ қилишнинг турлича йўллари бўлиши мумкин. Лекин гап овоз бериш якунларини жаҳон тажрибаси меъёрларидаги турлари — мажоритар ва пропорционал сайлов тизимлари ҳамда сайлов округларининг бир ёки икки мандатли турларидан бирини танлаб олиш ҳақида бормоқда. Бир мандатли округ бир депутатлик ўрнига эга. Кўп мандатли округ эса Қонунда назарда тутилган миқдордаги депутатлар ўрнига эгадир.

Мажоритар сайлов тизимига аксарият ҳолларда нисбатан ёки мутлақ кўпчиликнинг сайловларда ютиб чиқиш қоидаси асос қилиб олинган бўлиб, ҳар бир сайлов округи депутатлик ўринлари белгилаб қўйилган кўпчилик овоз олишга эришган сиёсий партиянинг номзоди ёки номзодларига берилади. Озчилик овозга эга бўлган барча сиёсий партияларнинг номзодларига эса депутатлик ўринлари тегмай қолади.

Мажоритар сайлов тизимида сиёсий партиялар сайловчилар кўпчилигининг қўллаб-қувватлашига эришишга мажбурдирлар. Бу сайлов тизими жамиятга нима беради? Партиялар бунда эҳтиёж бўлиши, ортиқча ўнг ва сўл нуқтаи назарлардан қочиш муҳим бўлган ўз сиёсатини улар билан оқилона келишиб олиб бориши, халқнинг қандайдир ижтимоий қатламларига ёки улар яшаётган минтақаларга эмас, балки барча тоифадаги кўпчилик сайловчиларга фаол «хизмат қилиши» керак. Мажоритар сайлов тизими партиялар йўлининг фуқаролар бирлигига қаратилган йўналишини рағбатлантиради. Бизнинг фикримизча, бундай меъёрлар шариат ва мусулмон ҳуқуқи қоидаларига ва қадимий Марказий Осиё халқларининг шахснинг умма (жамоа олдидаги таҳо ва масъуллиги, унга жамоа томонидан берилган ваколатлар доирасида аҳиллиқни ва яхши ниятларни таъминлаш мажбурияти ҳақидаги ёзилмаган одат ҳуқуқий нормалари ва миллий меъёрлар билан бемалол сиғиша олади.

Мажоритар сайлов тизимининг салбий томони шундаки, оз овоз олган номзодлар учун берилган сайловчилар овози «йўқолиб кетади». Бизнингча, мажоритар сайлов тизими қўлланганида сайловдаги овоз беришнинг биринчи турида сайлов ҳуқуқига эга бўлган фуқароларнинг учдан икки қисми иштирок этганида уни қонуний меъёр сифатида муҳокама қилса бўлади. Бу пайтда сайловчилар овозининг етганлиги ёки етмаганлиги муаммоси пайдо бўлади.

Кўпчилик чет мамлакатларнинг қонунларида бундай чегара эллик фоиз ва яна битта овоз билан чекланган. Агар иккинчи тур учун эҳтиёж бўлса, иккинчи томон (кўп мандатли сайлов округлари бўйича сайловдаги номзод ёки партиявий сайлов рўйхати)га нисбатан нисбий кўп овоз олиш қоидасини қўлланиш мумкин.

Пропорционал сайлов тизимида ҳар бир сайлов округидаги мандатларга уларнинг ҳар бирида тўпланган овозлар таъсир қилади. Одатда, бу тизимдаги сайловларда хорижий мамлакатлар тажрибада овозларнинг ҳиссадорлиги ёки меъёри белгиланади. (масалан, 4—5 фоиз). Бундай шартга кўра у ёки бу партиянинг номзодлари ана шу белгиланган овозларни олгандан кейингина мандатларни тақсимлашда қатнашади. Аввало, сайловчилар берган овозларининг миқдори депутатлик ўринларининг сонига бўлинади. Шунда битта мандат доирасидаги овозлар сони маълум бўлади. Кейин, ҳар бир партия олган овозлар алоҳида-алоҳида ҳисоблаб чиқарилади. Бу миқдор депутатнинг 1 мандати учун зарур бўлган овозлар миқдорига бўлинади. Шунда мазкур партияга берилган депутатлик ўринлари сони келиб чиқади.

Бундай тизимда сайловчи номзод учун эмас, балки сиёсий партия учун овоз беради. Сайловчиларнинг овози белгиланган меъёр доирасида ва мутаносиб равишда депутатлар мандатларининг сонини келтириб чиқаради. Бу ўринлар партия раҳбар органлари томонидан партиявий рўйхатнинг бош қисмидан жой олган номзодларга берилади.

Пропорционал сайлов тизими жуда мураккаб бўлиб, айниқса, унда овозларни ҳисоблаб чиқиш қийин. Қолаверса, бу усулдаги сайловларда парламентга кўпинча номзодлар депутатликка ўзларининг шахсий фазилатлари ва сифатлари билан эмас, балки партиялараро кураш ва партия ичидаги кўзланган мақсад натижасида кириб қолиши мумкин. Пропорционал сайлов тизимида кўп нарса партия раҳбарларининг оомма орасида нечоғлиқ таниқли эканликларига боғлиқ. Лекин партия рўйхати бўйича овоз беришда оммага унчалик таниш бўлмаган номзодлар ҳам депутатликка сайланиб қолишлари мумкин.

Ҳам мажоритар, ҳам пропорционал сайлов тизимлари хусусиятларини ўзида мужассамлаштирган усулни ҳам жорий қилиш мумкин. Масалан, сайловчилар пропорционал сайлов тизимидан келиб чиқиб, номзодлар рўйхатига киритилганларнинг қайси бири овоз беражагини олдиндан кўрсатадилар. Бунда депутатларнинг бир қисмини бир тизим бўйича, колганларини эса иккинчи тизим бўйича сайлашга йўл қўйилади. Лекин, бундай мураккаблашган тизимда сайловчиларнинг ўз хоҳиш-иродаларини эркин билдиришлари ва депутатликка номзодлар учун тенг шароитлар яратишнинг таъминланиши учун тўсиқлар пайдо бўлмаслиги керак. Шунингдек, сайловчиларнинг бундай мураккаб сайлов тартиботларига тайёр бўлиш даражаси билан ҳисоблашиш зарур. Шунинг учун ҳам бу усул ривожланаётган мамлакатлардагина эмас, балки саноати ривожланган, илғор мамлакатларда ҳам кам қўлланилади.

КОНСТИТУЦИЯ ВА САЙЛОВ ҲУҚУҚИ

Сайлов ҳуқуқининг асосий манбаи конституциявий меъёрлардир. Қонун лойиҳаси ортиқча расмиятчиликка берилмасдан ўзбек халқининг бутун маданий—цивилизациясининг тарихий тажрибасига асосланган Конституциямизнинг руҳини эътиборга олган. Бундай ёндашув, шак-шубҳасиз, умумминсоний қадриятлар ва инсон ҳуқуқларига, давлатимизнинг бу йўналишдаги юксак масъулиятига ҳам жавоб беради.

Конституциямизнинг 117-моддасига биноан Узбекистон Республикасининг 18 ёшга тўлган фуқаролари фаол сайлов ҳуқуқига эгадирлар. Олий Мажлисга сайловлар умумий, тенг ва тўғридан-тўғри сайлов ҳуқуқи асосида яширин овоз бериш йўли билан ўтказилади. Конституциянинг 77-моддасида белгиланганидек, «Узбекистон Республикасининг Олий Мажлиси ҳудудий сайлов округлари бўйича кўппартиявийлик асосида беш йил муддатга сайланадиган 150 нафар депутатдан иборат», Маълумки, Узбекистон Республикасининг Олий Мажлисига сайланиш ҳуқуқига сайлов кунигача 25 ёшга тўлган Узбекистон Республикасининг фуқзролари эгадирлар.

77-моддага биноан, биринчидан, олий давлат вакиллик органи Олий Мажлис депутатлари эмас, балки Олий Мажлиснинг ўзидир. Бу билан ислом цивилизацияси ва ҳуқуқий маданияти анъаналари ҳамда қадимий Марказий Осиё халқларининг давлат ва ижтимоий тажрибасидан келиб чиқувчи Олий Мажлис фаолият доирасининг бир бутун яхлитлиги қайд қилинган. Уни «Олий Мажлисга сайловлар» деган ибораннинг ўзи ҳам тақозо этиб турибди. Иккинчидан, ҳудудий сайлов округларини қонуний жиҳатдан белгилаш ва уларнинг рўйхатини тасдиқлаш зарурияти. Бу ишни Марказий сайлов комиссияси ана шундай рўйхатнинг лойиҳасини тайёрлаш мақсадида амалга ошириши лозимдир.

Узбекистонда сайлов ҳуқуқининг конституциявий меъёри кўппартиявийлик бўлиб, у давлат ва жамиятдаги фуқароларнинг сиёсий ҳуқуқларини, қонунийликни, барқарорликни, демократиявийликни кафолатлашга қаратилгандир.

Конституциянинг 10-моддасида сиёсий партиялар халқ номидан иш олиб боришга ҳақли эмаслиги алоҳида кўрсатилган. Умуман, Конституциянинг 10-моддасида кўппартиявийлик билан боғлиқ бўлган меъёрлар бор. Сайлов тизимининг бевосита кўппартиявийлиги эса 77-моддада ўз ифодасини топган 34-моддада фуқароларнинг сиёсий партияларга уюшиши ҳуқуқи алоҳида белгилаб қўйилган. Чунончи, 60-моддада «Сиёсий партиялар турли табақа ва гуруҳларнинг сиёсий иродасини ифодалайдилар ва ўзларининг демократик йўл билан сайлаб қўйилган вакиллари орқали давлат ҳокимиятини тузишда иштирок этадилар», деб ёзилган.

«Кўппартиявийлик» тушунчаси том маънода сайловларда бир неча сиёсий партияларнинг, камида эса иккита сиёсий партиянинг иштирок этишини билдиради. Шу тариқа, сайлов тизимининг кўппартиявийлиги фуқароларнинг танлаш ҳуқуқини кафолатлайди.

Кўппартиявийлик асосида сайловлар ўтказиш қуйидагиларни билдиради: ҳуқуқий жиҳатдан рўйхатга олинган барча сиёсий партияларнинг сайлов кампаниясида иштирок этиши; Конституция ва қонун талаблари доирасида ўз номзодларини Олий Мажлис депутатлигига кўрсатиш ҳуқуқи ва кафолатли шарт-шароитни яратиш; сиёсий партияларнинг барча даражалардаги сайлов комиссияларининг ишида қатнашиш ҳуқуқи ва кафолатли шарт-шароит яратиш; Олий Судга, зарур ҳолларда эса Конституциявий судга Олий Мажлисга сайловлар ҳақидаги Қонуннинг бузилиши фактлари устидан шикоят қилиш ҳуқуқидир.

Сайлов ҳуқуқининг конституциявий принциплари яширин овоз бериш йўли билан умумий, тенг ва тўғридан-тўғри сайлаш ҳуқуқидир.

Қонун лойиҳаси фуқароларнинг сайлов ҳуқуқининг умумийлиги, яъни сайловчилар рўйхатини тузиш тартиби, овоз бериш ҳуқуқини расмийлаштириш ва овоз бериш вақтини тасдиқлаш каби тадбирларнинг ҳуқуқий жиҳатдан кафолатланишини назарда тутган.

Тенг сайлов ҳуқуқи шундан иборатки, ҳар бир сайловчи бир овозга эга бўлади ва барча фуқаролар сайловларда тенг шароитларда иштирок этадилар. Лойиҳада Олий Мажлисга сайловларда сайлов округларидаги аҳоли сонига кўра тенг бўлиши ўз ифодасини топган.

Тўғридан-тўғри сайлов ҳуқуқи шундан иборатки, сайловчилар Олий Мажлис депутатларини сайлашда бевосита иштирок этадилар.

Яширин овоз бериш эса сайловчининг ўз иродасини билдириш устидан назорат қилишга йўл қўймасликни назарда тутади. Ана шу конституциявий принципнинг, яъни фуқароларнинг ўз ифодасини эркин билдиришини таъминлашнинг ҳуқуқий кафолатланиши ҳар бир демократик жамиятнинг асосий хусусиятларидан биридир.

Фуқароларнинг сайлаш ҳуқуқларини тўғридан-тўғри ёки бевосита чеклашга йўл қўйилмайди. Албатта, Узбекистон Республикаси Конституциясида белгиланган баъзи бир алоҳида ҳоллар бундан мустаснодир. Узбекистон Республикасининг сайловлар кунида 25 ёшга тўлган ҳар бир фуқароси Олий Мажлисга сайланиш ёки пассив сайлов ҳуқуқига-эгадир. Депутатликка номзодларга қўйиладиган талаблар ҳам Қонун лойиҳасида белгиланган. Олий Мажлис депутати Узбекистон Республикаси халқи ва фуқароларнинг вакилидир. Олий Мажлисга сайловларни ташкил этиш Узбекистон Республикаси Олий Кенгаши томонидан сайланадиган ва бутун партияларни, шунингдек, барча йирик жамоат ташкилотлари манфаатларини ифода этувчи Марказий сайлов комиссияси зиммасига юклатилади.

Сайлов қонуни ҳокимиятни турли шохобчаларга бўлиниб ва уларнинг ўзаро алоқада бўлиш принципига ҳам мос бўлиши лозим. Бунда Қонун сиёсий партия, Узбекистон Республикасининг бош прокурори, Олий Мажлисга сайловлар ўтказиш бўйича Марказий сайлов комиссияси ёки Узбекистон Республикасининг Президенти сайловолди кампанияси давомида ёки сайловдан кейинги камида 20 кун ичида номзоднинг сайланиш шартларига мувофиқ эканлигига, сайлов жараёни иштирокчилари ҳаракатларининг қонунийлигига, ҳуқуқий меъёрлар ва Олий Мажлисга сайловларнинг амалда умум эътироф этилган халқаро стандартларга ва Узбекистон Республикаси халқининг манфаатларига мос келишига шубҳа билдирса, улар Республика Олий Судига бу ишни кўриб чиқиш ва узил-кесил қарор чиқаришни талаб қилиш ҳуқуқини беради.

Конституциявий асослардан келиб чиқиб, сайлов тизимининг асосий ташкилий-ҳуқуқий механизмлари Узбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайловлар ҳақидаги Қонун лойиҳасида белгиланган.

ОЛИЙ МАЖЛИСГА САЙЛОВЛАР ҲАҚИДАГИ ҚОНУН ЛОЙИҲАСИНИНГ УМУМИЙ ТАВСИФИ

Қонун лойиҳаси мустақил Узбекистоннинг биринчи Конституциясига тўла мос равишда ишлаб чиқилган. Лойиҳа 8 бўлим, 50 та моддадан иборат. Биринчи бўлим «Умумий қоидалар» деб номланган бўлиб, сайлов тизимининг асосий принципларига бағишланган. Иккинчи бўлимда сўз сайлов округлари ва сайлов участкаларининг ҳуқуқий мақоми тўғрисида боради. Сайловни ташкил этиш муаммоларига, яъни Марказий округ ва участка сайлов комиссияларини тузиш, уларнинг ваколатлари, ишлаш муддати, сайлов кампаниясини молиялаштириш масалаларига лойиҳанинг учинчи бўлими бағишланган. Тўртинчи бўлим сайловни тайинлаш, Олий Мажлис депутатлигига номзодлар кўрсатишга, бешинчи бўлим — сайловда иштирок этувчи сиёсий партиялар ва депутатликка номзодлар фаолиятининг кафолатларига тааллуқлидир. Агар олтинчи бўлимда сайловчилар рўйхати ҳақида гап борса, еттинчи бўлимда эса овоз бериш тартиби атрофлича ёритилган. Сўнгги, саккизинчи бўлим якунловчи қоидаларга бағишланган. Умуман, лойиҳа ҳозирги замон сайлов қонунчилигининг илғор тажрибаларига таянилган ҳолда ишлаб чиқилган. Шу билан бирга у ўзимизнинг шарқона миллий ва ҳуқуқий анъаналаримиз ва тарихий тажрибамиз руҳи билан суғорилган.

САЙЛОВЛАР ҲАҚИДАГИ ҚОНУНЛАР: ХОРИЖИЙ МАМЛАКАТЛАР ТАЖРИБАСИ ВА АМАЛИЁТИ

Хорижий мамлакатларда сайловлар турлича аҳамият касб этади. Ҳар бир мамлакатда у ёки бу сайланадиган органлар сони, уни сайлашда иштирок этувчилар ва вакиллик органлари турлича бўлиб, бир-бирига ўхшамайди.

Ҳозирги даврда кўплаб сайлов анъаналари ўзларининг тарихий тажрибаси асосида шаклланган. Давлат ва жамиятнинг ваколатли шахсларни сайлаш бизнинг эрамизгача бўлган иккинчи минг йилликдан бошлаб Миср, Хитой, Ҳиндистон ва бошқа қадимий мамлакатларда расм бўлган. Ҳар қандай жамият сиёсий тизимининг муҳим таркибий қисми бўлган сайловлар вакиллик органларини шакллантириш билан боғлиқдир. Сайловлар қадимий даврдан бошлаб удум бўлган. Ўрта асрлар учун табақавий вакиллик органлари характерлидир: яъни Францияда 1302 йилдан иш бошлаган Генерал штатлари, Испания кортеслари, инглиз парламенти, рус земский соборлари, умумдавлат кенгашлари, рейхстаг расм бўлган. Бу вакиллик органларининг аъзолари уларни сайлаган округларнинг вакиллари деб ҳисобланиб, уларга муайян масалалар бўйича ҳаракат қилиш ҳақида аниқ кўрсатмалар, топшириқлар берилган. Буйруқ ва фармон асосида шаклланган (императив) мандат ўрта аср вакиллик органларининг ўзига хос хусусиятларидан биридир.

Ислом дунёсидаги шариатга биноан сайланувчи тизилмаларга суннийлар шиалардан фарқли равишда мусулмонлар жамоаси — умманинг раҳбарини Қуръонни ёддан билувчи ва маънавий бообрў руҳонийлардан сайлаш тарафдорларидир. Табиийки, халқ демократияси анъаналари илк мусулмон жамоаларида, айниқса ислом динининг тарқалиши бошлангунга қадар кенг ривож топган эди. Муҳаммад пайғамбаримиздан кейинги унинг издошлари бўлган халифалар ҳақида сўз юритган Ҳадисларга биноан сайланмаганлар жамоа иродасига бўйсунишга мажбурдирлар. Шарқ мамлакатларида ҳукмдорларнинг фақат ҳарбий ва қабила зодагонлари вакилларидангина эмас, балки савдогарлар, ҳунармандлар, деҳқонлар орасидан ҳам сайланиши узоқ даврларгача давом этган. Бунинг сабаби эски, тахтдан ҳукмдорлар туширилган пайтларда эски шажаралар тугаб, янги давлатлар тузилган ҳамда янги ҳукмдор сайлашга эҳтиёж сезилган. Лекин бундай сайловларга юқори табақалар вакиллари жалб қилинган, халқнинг аксарият кўпчилигини эса бундай сайловларда иштирок этишига йўл қўйилмаган.

XVIII аср охирларида тантанали эълон қилинган Конституцияларда ифода қилинишига биноан буржуа революциялари давридаги вакиллик органлари халқ мустақиллиги принциплари билан мустаҳкам боғлиқ бўлган. 1789 йилги Франциянинг инсон ва фуқаро ҳуқуқлари декларациясининг 3-моддасида шундай ёзилган эди: «Ҳар қандай олий мақомлилик ўз моҳиятига кўра халққа суянади. Бунингсиз ҳар қандай шахс, ҳар қандай идора ҳокимиятни қўллаши мумкин эмас».

1791 йилги **Франция** Конституцияси биринчи бўлиб ҳозирги замон вакиллик муассасаларининг асосий қоидаларидан бирини эълон қилди: «Барча департаментлардан сайланган вакиллар бирон-бир департаментнинг эмас, балки бутун бир миллатнинг вакилидир. Сайловчилар уларга топшириқлар бериши мумкин эмас». Бу қоида исбот талаб қилмайдиган конституциявий ҳуқуқ меъёри бўлиб қолди. Бу дунёдаги деярли барча конституцияларда ифодаланган.

Собиқ СССР республикаларининг сайлов қонунларида диққатга сазовор кўпгина қоидалар бор. Албатта, улар кўпроқ мажоритар сайлов тизими учун аҳамиятлидир. Уларга қуйидаги қоидалар таллуқлидир: депутатлик мандатларига нисбатан номзодларни кўпроқ кўрсатиш талаблари (Украина, Эстония); сайлов кампанияси жараёнида пайдо бўладиган муҳим низолар устидан шикоят қилишнинг ҳакамлик тартиботи (Латвия, Литва).

Агар айрим меъёрлар тўғрисида эмас, балки умуман қонун ҳақида гап кетса, **Эстониянинг** сайловлар тўғрисидаги қонуни анча диққатга сазовордир. У собиқ СССР республикалари ичида Олий Кенгашга депутатлар сайлашда бир мандатли округларни йўллаган ягона республикадир. Қонун бўйича Олий Кенгаш Раёсати туман ва республикага бўйсунувчан шаҳарни ташкил этади. Таллинда ҳар бир шаҳарга бўйсунувчан туманда иккитадан депутатлик мандатлари белгиланган.. Қолган мандатлар оддий ҳиссадорлигига ҳамда тегишли районда ёки республикага бўйсунувчи шаҳарда яшовчи сайловчиларнинг қолган қисмига қараб тақсимланади.

Россияда халқ депутатлари IX съезди қарорига биноан сайлов тизимини тубдан ислоҳ қилишга тайёргарлик кўрилмоқда. Шунга кўра ҳам Президент, ҳам икки палатали парламентни сайлаш меъёрлари ва тартиби белгиланади. Россияда ҳам, собиқ СССРнинг бошқа республикаларида ҳам илгаридан амалда бўлган Қонунларда, афсуски, сайлов кампаниясининг тартиботлари тўла акс этмаган. У Қонунларда фақат умумий қоидалар ва асосий қолиплар берилган, холос. Афтидан, бу ягона ҳукмрон партия томонидан кучли назорат қилинган совет сайлов Қонунларининг асорати бўлса керак. Қонуннинг қўлланиши юзасидан кўплаб йўл-йўриқлар қабул қилиш ҳам яроқсиз усулдир.

Узбекистонда ҳам сайлов ҳуқуқини ислоҳ қилиш учун Ғарбий Оврўпа мамлакатларининг тажрибасини ўрганиш жоиздир. Масалан, **Австрияда** 25 та сайлов округи бор. Депутатлик мандатлари аввало сайлов натижаларига мувофиқ ана шу округлар бўйича тақсимланади. Кейин турли сабаблар билан овоз етмай қолган мандатлар тўртта бирлаштирилган сайлов округларига тақсимланади. Бу бирлашмаларга кирадиган сайлов округларида ҳар бир партия олган «фойдаланилмай қолган» овозлар жамланади. Биринчи турда биронта ҳам мандат олишга эришмаган партияга ҳали бўлинмаган мандатлар тегмайди. Шундай қилиб, у партия учун берилган овозлар ҳеч қандай аҳамият касб этмайди.

Италияда эса ана шундай «фойдаланилмай қолган» овозлар депутатлик мандатини олиш мақсадида мамлакат миқёсида бирлашади. Бу мандатлар партиявий рўйхатлардаги ҳали сайланмай қолган номзодларга берилади. Лекин, бунинг учун партия биринчи турда ҳеч бўлмаганда бир депутатлик мандатини олган бўлиши лозим ёки бутун мамлакат бўйича камида 300 минг овоз олишга эришган бўлиши керак.

Италияда сайлов тизимини такомиллаштиришнинг асосий йўналишлари қуйидагилардир: парламентга сайловлар вақтида кўппартиявийлик ва пропорционал сайлов тизимидан фойдаланган ҳолда сайлов тизимларини миллий ва маҳаллий даражаларида, мажоритар тизимда эса ҳокимият ва бошқарувнинг маҳаллий органлари даражаларида табақалаштиришдан иборат. 1991 йилда ўтказилган референдумга қадар мамлакатдаги сайлов тизимига биноан сайловчи кўп мандатли округлар бўйича бюллетенда ўз тартиб номерини кўрсатиб, сўнгра қайси номзодни қўллашини билдириши лозим эди. Бундай тартибот овоз беришнинг яширинлигини сақлашга кафолат бериши қийин бўлиб, халқнинг сиёсий жиҳатдан фаолияти суст қисми учун қийинчиликлар туғдирар эди. Референдумда Христиан-демократик партия бу тизимга қарши чиқди. Социалистик партия эса сайлов қонунчилигида чекловчи қоидаларни камайтириш, яна қисман, партияларнинг парламентдаги вакиллиги учун фоизлик тўсиғини пасайтириш тарафдори бўлиб чиқди.

Италияда сиёсий кўппартиявийлик тизими 160 йилдан ортиқ давр мобайнида фаолият кўрсатиб келмоқда. Бу ерда Конституцияга биноан (49-модда) сиёсий партиялар давлат томонидан ўтмайди. Парламентдаги депутатлик ўринларининг нисбати Италия ҳукуматидаги барқарорсизликнинг асосий сабабидир.

Италиянинг сайловлар ҳақидаги қонунларида сиёсий партиялар ва яна бошқа иштирокчилар молиявий харажатларини қисман ёки тўла қоплаш тартиботи амал қилади. Қонунчиликдаги сиёсий партиялар ва депутатликка номзодларнинг сайловолди курашини бевосита олиб боришига ажратадиган молиявий харажатлар билан ва коммуналар (муниципалитетлар) томонидан сайлов участкаларини ташкил қилишга ва сайлов комиссияларининг фаолиятига сарф қилинадиган харажатлар бир-биридан фарқ қилади. Сайлов кампанияларига молиявий маблағ ажратиш бевосита сиёсий партиялар ёки номзодлар томонидан амалга оширилади. Кейинчалик сарф бўлган харажатлар муайян меъёрларда ва фақат қисман ўрнини тўлдириш тарзида тўланади.

Давлат барча сайловдаги коммуналар ва муниципалитетлар томонидан сарфланган ташкилий ҳаражатларни тўла қоплаш учун маблағ ўтказади. 70-йиллардан бошлаб депутатларнинг парламентдаги ҳиссасига қараб сиёсий партияларнинг парламентдаги фаолиятини бевосита давлат бюджетидан белгиланган молиявий маблағ таъминлай бошлади. Қоидага биноан партиялар ошкора равишда ўзларининг парламентдаги партиявий бюджети ҳақида ҳисоб бериб борадилар.

Швеция Конституциясининг III бўлимининг 6-параграфида белгиланишича, рикстаг (парламент) 310 та сайлов округлари бўйича биркитилган ва яна 39 та баравараштирувчи депутатлик мандатини ўз ичига олади. Сайлов округлари ўртасида биркитилган мандатлар ҳар бир сайлов округи овоз бериш ҳуқуқига эга бўлган кишилар сони орасида тақсимланади. Бундай тақсимот ҳар 3 йилда 1 марта белгиланади (бу парламентнинг ваколат даври). Мандатлар эса партиялар ўртасида тақсимланади. Давлат миқёсида камида сайловчиларнинг 4 фоиз овозини олган сиёсий партия ҳуқуқларининг кафолатланиши аниқ бўлиб қолади: мандатларни тақсимлашдаги ана шу даражага етолмаган партия сайловчиларининг 12 фоиз овозини олишга эришган айрим сайлов округларидаги мандатларни тақсимлашда қатнашиши мумкин.

Узбекистон Олий Мажлисига сайловлар ҳақидаги Қонуннинг лойиҳаси бўйича депутатлар бир мандатли ҳудудий сайлов округларидан сайланадилар.

Сайлов тизимини шакллантиришнинг энг муҳим ҳуқуқий тартиботларидан бири — сайлов округларини белгилашдир. Бунинг мураккаблиги шундаки, ҳудудий сайлов округлари икки белгига қараб, яъни **сайловчилар сони бўйича ёки маъмурий-ҳудудий бўлиниш бўйича шаклланиши мумкин.**

Кўпчилик хорижий давлатларда қонун сайлов округлари

РЕСПУБЛИКА САЙЛОВ ТИЗИМИ: ЖАҲОН ТАЖРИБАСИ, МУАММО ВА ЕЧИМЛАР

(Давоми. Боши учинчи бетда).

Сайлов округларини шакллантириш бир ҳуқуқий муаммони ҳал этишни, яъни сайловчиларнинг аниқ рўйхатига эга бўлишни ҳам назарда тутади. Мексикада ана шундай қоидага амал қилиниб, сайловчиларнинг федерал сайлов комиссияси ҳузуридаги сайловчиларнинг Миллий реестри (рўйхати) Марказий бюросида ҳамда унинг жойлардаги бўлимларида иш олиб боради. «Сиёсий ташкилотлар ва сайлов жараёни ҳақида»ги қонунга биноан: сайловчиларнинг Миллий реестри сайловчиларни доимий гувоҳномалар билан таъминлайди; бутун мамлакат бўйича сайловчилар рўйхатини лозим даражада сақлайди; сайловчиларнинг яхлит рўйхатини янгилайди; сайловчилар сонига қараб бутун мамлакатнинг сайлов округларига бўлиниши ҳақида таклифларни тайёрлайди; Марказий сайлов комиссияси кўрсатмаларига мувофиқ сиёсий партияларнинг буюртмаларига кўра сайловчиларнинг номма-ном рўйхатини тақдим этади; сайлов статистикасини расмийлаштиради. Мексика тажрибасининг ижобий томони яна шундаки, Конституция ва Қонун бўйича барча фуқаролар ўз сайлов ҳуқуқини амалга оширишга ва сайловчи сифатида рўйхатдан ўтишга мажбур бўладилар. Сайловлар йилида 30 апрель билан сайлов белгиланган кун ўрталиғида 18 ёшга тўлган ҳар бир фуқаро Миллий сайлов реестри вакилига (ариза билан) мурожаат қилишга мажбурдир.

Мексикада бу усулда сайловчилар рўйхатини тузишнинг аҳамияти яна шундаки, ундаги 6 та модда кўзда тутилган барча ҳуқуқий ва техникавий масалаларни синчиклаб кўриб чиқишни ҳам назарда тутади.

Бу масала ҳам Мексиканинг сайлов қонунчилигида батафсил ёритилган. Қонунда сиёсий партияларни тузиш ва узил-кесил рўйхатга олиш тартиби ҳақида I-бўлим, сайловлар натижаси бўйича шартли рўйхатга олиш тартиби ҳақида 2-бўлим, сиёсий партияларнинг сайловлардаги ҳуқуқлари ва бурчлари ҳақидаги V боб, сиёсий партияларнинг сайловлардаги фавқулодда ҳуқуқлари ҳақида VI боб, миллий сиёсий уюшмалар ҳақида VII боб, фронтлар ва коалициялар ҳақида VIII боб, миллий сиёсий партиялар ва миллий сиёсий уюшмаларнинг рўйхатдан ўтганлик ҳақидаги ҳуқуқини йўқотганлиги тўғрисидаги IX-боб каби қоидалар ажратиб кўрсатилган.

Лойиҳага кўра Ўзбекистон Олий Мажлисига Адлия вазирлиги томонидан рўйхатга олинган сиёсий партиялар ва маҳаллий ҳокимият органлари Олий Мажлис депутатлигига номзод кўрсатиш ҳуқуқига эгадирлар (20-модда). Сайловчилар партиянинг бутун республика бўйича фаолияти билан танишиш имкониятига эга бўлишлари учун барча вилоят, шаҳар ва туманларида у партия ўз ташкилотларига эга бўлиши кераклигини қонунда мустаҳкамлаб қўйилиши зарур. Шундан келиб чиқиб қуйидаги меъёрни белгилаш фойдадан ҳоли эмас: партия аъзоларининг рўйхат таркиби Олий Мажлисга депутатлигига номзодлар рўйхатга олинадиган Венгрияда сиёсий партиялар умуммиллий сайлов рўйхатини юқори партия органи тасдиқлаганидан кейингина тўла эълон қиладилар.

Агар сайловлар бир мандатли сайлов округи бўйича ўтказилса, номзодни депутатликка кўрсатиш ҳуқуқи сиёсий партиянинг олий ёки ижро этувчи органига берилади.

Молдова қонунида депутатликка номзод кўрсатиш ҳуқуқини бериш учун партияларнинг аризаларини рўйхатга олишнинг муваққат жиҳатлари ҳам назарда тутилган (26-модда): партияларни Марказий сайлов комиссияси рўйхатга олади, бунинг учун сайлов куни тайинланган пайтдан бошлаб 11 кун кейин ва 16 кундан кечиктирмай партия Комиссияга ариза беради. Комиссия ариза олингач, уч кундан кечиктирмай у партияни рўйхатга олиши лозим ва унга тегишли маълумотнома беради. Рўйхатга олиш муддати тугагандан кейин икки кун ичида Марказий сайлов комиссияси республика матбуотида сайловларда қатнашиш учун рўйхатга олинган, шунингдек рўйхатга олинмаган партияларнинг рўйхатларини ва рўйхатга олинмаслик сабабларини эълон қилади. Бундай аниқлик бир жиҳатдан фойдалидир, чунки собиқ совет республикаларида демократик сайловларни ўтказиш тажрибаси анча камдир, ваҳолонки, кўппартиялилик эса бутун сайлов тизимининг аниқ-равшан бўлишини талаб қилади. Бизнингча, муваққат жадвални Марказий сайлов комиссиясининг қарорида акс эттириш мумкин, қонунда эса унинг зарурияти тўғрисида меъёр берилгани мақбул.

ҲУҚУҚИЙ ДАВЛАТ САРИ МУҲИМ ҚАДАМ

Ўзбекистон халқи ҳуқуқий, демократик ва фуқаролар давлати қуриш йўлига ўтди. Фуқароларимизнинг сиёсий етуклиги ва давлат миқёсида фикрлашини Республика Президентига сайловлар, биринчи Конституциямиз лойиҳаси умумхалқ томонидан чуқур ва атрофлича муҳокама қилинганлигидан ҳам яққол билса бўлади. Авторитар тизим ҳукмрон бўлган даврда депутатлар иззат-икромда бўлсалар ҳам, масалани кам ҳал қилардилар. Ваҳолонки, қонун бўйича улар ҳам катта ҳуқуқ ва ваколатларга эга эдилар. Ҳозирги мустақил мамлакатимизда парламент ва жойлардаги вакиллик органларига кўп нарса боғлиқ. Биринчидан, улар қонунчилик ва унинг амалга оширилишини назорат қилиб борадилар. Иккинчидан, бюджетни муҳокама қилиш ва тасдиқлаш. Учинчидан, ижроия ҳокимиятининг масъулиятли лавозимларини тасдиқлаш. Тўртинчидан, ижроия ҳокимияти Конституцияни, қонунларни, республика Президенти фармонларини ҳаётга татбиқ қилишга кўмаклашиш.

Мустақиллик даври шуни кўрсатдики, давлатчиликнинг кўп муаммоларини ҳал қилиш олий қонун чиқарувчи органга боғлиқ. Парламентимизнинг ҳаммага маълум айрим камчиликлари борлигига қарамай, унинг депутатлари Президент билан ўзаро ҳамфикрлик асосида фаолият кўрсатдилар. Собиқ Иттифоқнинг бошқа давлатларида эса бошқача манзара кўзга ташланмоқда. Бундай ҳолатлар эса ислоҳотни қийинлаштирмоқда ҳамда барқарорликни шубҳа остига қўймоқда.

Ўзбекистонда сайлов ҳуқуқининг тубдан ислоҳ қилинаётгани мамлакатимизнинг конституциявий асосларини мустаҳкамлашдек бир тарихий воқеадир. Бу ислоҳотлар Ўзбекистонда юз бераётган барча ўзгаришлар сиёсий партиялар ёки ижтимоий гуруҳларнинг манфаатларини эмас, балки бутун халқ манфаатларини кўзлаб ўтказилмоқда. Бизнинг ушбу мақоламизда сайлов ҳуқуқининг жаҳон тажрибасини таҳлил этишга бир уринилди, холос. Бироқ, ҳатто энг тенги йўқ, қизиқарли тажрибани ўрганишнинг ўзи ҳам охирги мақсадимиз эмас. Баъзан қонунчилигимизда янги қонунлар лойиҳасига чет эл тажрибасидан олинган меъёрларни кўпроқ қўшишга мойиллик ҳолатлари сезилиб қолмоқда. Лекин, бу билан бу соҳадаги асосий мақсадимизга эриша олмаймиз.

Ўзбекистон Республикасининг янги сайлов қонуни, аввало, фуқаролар манфаатини кўзлаб, тараққиётини янгилаш, Ўзбекистоннинг буюк истиқболи манфаатлари асосида яратилмоқда. Бу бизнинг ўз қонунимиз бўлиши лозим. У маданий заминимиздан, миллий анъаналаримиздан, халқимиз азалий эҳтиёжларидан келиб чиққан қонун бўлиши керак. Албатта, ҳамма қонун чиқарувчилар ҳам, жамият ҳам қонуннинг узоқ умр кўришига умид боғлайдилар. Ҳуқуқий маданият даражасини ошириш, қонунларни қўлланиш тажрибаси, фуқароларнинг ўз Ватанига, мулкига муносабатлари ва яна бошқа кўп жиҳатлар — буларнинг ҳаммаси қонунларни доимий равишда такомиллаштириб бориш ҳақида ғамхўрлик қилишга даъват этади. Ишончимиз комилки, сайлов ҳуқуқи ҳам демократиялаш ва фуқароларнинг ҳуқуқларини кенгайтириш йўлида босқичма-босқич ривожланиб боради. Зеро, сайлов ҳуқуқининг жаҳон тажрибаси шундай бўлиб келди ва шу йўлдан бормоқда.

Сайлов ҳуқуқининг ва унинг фуқароларни давлат тақдирига жавобгарлик руҳида тарбиялаши учун орттирган тажрибасининг аҳамияти беқиёсдир. Ватандошларимиз мамлакатимизнинг бозор иқтисодиётига дадил ўтишга, ҳар бир инсонга ўз оиласи фаровонлигини ошириш учун ўз имкониятларини намоён қила олишига шароит яратишга, Ўзбекистоннинг ҳар бир фуқароси ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилишга ёрдам берадиган барча жиҳатлар қонунда мустаҳкамлаб қўйилишини бутун қалб билан истайдилар.

Бу қонун лойиҳасининг қабул қилиниши Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши учун муҳим имтиҳон бўлади. Олий Кенгашнинг Олий Мажлисни сайлаш ҳақида Қонун қабул қилиши Ўзбекистонда давлат ҳокимияти давомийлигининг яна бир исботи бўлади.

Агар мустақил давлатимизни Ўзбекистон халқи маданиятининг энг муҳим тарихий қадриятларидан бири деб тушуниладиган бўлса, сайлов ҳуқуқи — давлатчилигимизнинг ҳуқуқий маданиятига жон бағишлайдиги, унга бунёдкорлик куч-ғайрати берадиган улкан омилдир.

Акмал САИДОВ,
Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгаши котиби, ҳуқуқшунослик фанлари доктори.

Иқтисодий ислоҳотлар моҳиятини чуқурроқ идрок этиш, уларнинг ҳаётий зарурлигини аниқ-равшан англаб етиш лозим. Республикамиздаги ҳар бир раҳбар, ҳар бир ходим, илғор фикрловчи, ҳар бир одам ислоҳотлар ғояси билан яшаши лозим.

Ислом КАРИМОВ.

ЕТАКЧИ БУРЧИНИ УНУТМАСИН

ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТ РИВОЖИГА АЙРИМ МАҲАЛЛИЙ РАҲБАРЛАРНИНГ ЛОҚАЙДЛИГИ, НОШУДЛИГИ, КАЛТАБИНЛИГИ ТУСҚИНЛИК ҚИЛАЕТГАНИ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Республикаси жаҳон сиёсий ҳаритасида мустақил давлат сифатида ўрин олганлигига икки йилдан ошди. Тарихан жуда қисқа муддатда у атак-чечак ҳолатдан буюк келажакка ишонган навқирон чавандоз ғайратига эришди. Улкан Мустақил Ўйимизнинг бош меъмори келгусида тараққиётимиз асосланадиган, пойдеворни ёдон пишиқтириб барпо қилмоқда. Бугунги амалий қадамлар ҳам, истиқбол мўлжаллари ҳам аниқ.

Йил бошида Президентимиз республика иқтисодий-ижтимоий тараққиётининг беш асосий қоидасини олға сурди. Бу қоидаларни ҳаётга татбиқ қилишнинг давлатга боғлиқ жиҳатлари, аввало ҳуқуқий-ташкилий асослари таъмин этилганлиги тузум ва турмуш тамойилларини бутунлай ўзгартиришда, жамият барча аъзоларига қобилиятларини намоён этишда кенг имкониятлар берувчи фаровон давлат қурилишига ишонтирди.

Бугунги кунда иқтисодиётнинг устиворлигини таъминлашга иқтисодий ислоҳотни амалга оширмасдан эришиб бўлмаслиги ҳар қачонгидан ҳам аниқроқ бўлиб қолди. Бу соҳада чиқарилган қонунлар, Президент фармонлари, ҳукумат қарорлари ҳозирги босқичда ислоҳот муваффақиятини таъминлашда мустаҳкам заминдир.

Шаҳар ва қишлоқларимизда юзлаб, минглаб истеъдодли кишилар тадбиркорлик йўлига ўтдилар. Ўлкамизда уддабурон, ғайратли, ташаббускорлар кўп. Улар доимо ўз имкониятларини намоён қилиш учун тадбир қидиришяпти. Бинобарин, мустақил Ўзбекистоннинг ўзига хос тараққиёт йўлини ишлаб чиқиб, уни собитқадамлик билан амалга ошираётган Президентимизнинг якин йиллар ва олис истиқбол учун белгилаётган режалари республикада кенг маъқулланиб, ташқарида ҳам ҳақли равишда тан олинмоқда. Шундай шароитда тадбиркорни суҳбатга таклиф қилиб сабр-тоқат билан унинг ниятларини эшитадиган, иқтидорли кишилар бошини бир ерга жамлайдиган, лозим бўлса маънавий-ҳуқуқий, имконини топиб иқтисодий жиҳатдан ёрдам берадиган, фикр доираси кенг зукко раҳбарлар асқотади.

Халқимизнинг бахти шундаки, кўпгина туман ва шаҳарларда инсоф ва диёнат йўриқларини эгаллаган, билимдон, олисни ўйлаб иш кўрувчи етакчилар анчагина. Мен шундай масъулиятли мутасаддилар қаторига Самарқанд шаҳри ҳокими Азиз Носиров, Ўлмас Маҳмадмуродов (Ургут тумани), Ҳабибулло Янгибоев (Шаҳрихон тумани), Шавкат Мирзиёев (Мирзо Улуғбек тумани), Маҳаммаджон Носиров (Қува тумани) каби ватанпарварларни кўпишини истар эдим. Уларга ишониб қўйилган ҳудудларда тадбиркорлик илдам ривожланмоқда. Элнинг бундай етакчи фарзандлари ўз кундалик ижтимоий ишларини ҳар соат юртбоши кўрсатмалари билан солиштирадилар, ҳаракат сустлашган тармоқларга дарров эътибор қаратадилар. Тараққиётимизнинг Президент белгилаб берган тамойилларини қадамба-қадам ҳаётга татбиқ этиб бориш — қайси лавозимда бўлишидан қатъи назар — ҳар бир фаолнинг юксак ватанпарварлик бурчидир.

Ўзбекистонда тадбиркорлик тузилмаларининг учдан бир қисми Тошкент шаҳрида жойлашган. Бу ерда тадбиркорликни ривожлантириш юзасидан қабул қилинган раҳбарий ҳужжатларни бажариш соҳасида муайян силжишлар бор. Шаҳар ва туман ҳокимликларида, тегишли бошқармаларда тадбиркорликни мувофиқлаштирувчи бўлимлар ишлаб турибди. Шаҳарда 11200 дан ортиқ тадбиркорлик тузилмаси рўйхатга олинган. Тегишли идораларга ҳисоб берган 67,17 корхонада 78 минг киши тўлиқ, 210,5 минг киши ўриндошлик асосида ишламоқда. Тижорат тузилмалари йилнинг биринчи ярмида бир неча миллиард сўмлик халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариб сотишган.

Бироқ пойтахт шаҳар тадбиркорлик тизимида кейинги пайтда маҳсулот чиқарадиган корхоналар камайиб, воситачилар кўпайиб боргани кузатилди. Банклараро пул ўтказиш қийинлашгани сабабли тижоратчилар ўзаро ҳисоб-китобни нақд пул билан олиб боришди. Оқибатда бюджет тўловлари назоратсиз қолди. Бу соҳадаги ишни тартибга солиш мақсадида солиқ муассасалари ва ҳуқуқ органлари биргалашиб фаолият кўрсатмоқдалар. Бир қатор корхоналар ёпиб қўйилди, текширувлар олиб борилмоқда. Айрим туманларда бу тадбир ялпи тусда ўтказилгани, дастлабки тафтишда нуқсон топилмаган корхоналар ҳам қайта-қайта текширув остига олиниб, фаолиятлари бўғиб қўйилгани оқибатида тижорат дўконлари пештахталарида истеъмол моллари тақчиллигига олиб келди. Ҳатто болаларнинг оддий сақичлари ҳам 2—3 баробар қимматлашди. Ваҳолонки, ўртадаги воситачи валюта-долларнинг рублга нисбатан қиммати МДҲда неча ойдан бери бирмунча барқарор бўлиб турди.

Қонунлар ва раҳбарий ҳужжатлар етарли бўлишига қарамай, жойларда, айниқса қишлоқларда ислоҳот нега суст бораяпти? Уни илдамлаштириш учун нима қилиш керак? Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат назорат қўмитаси бошқармалари, иқтисодий ислоҳотга доир қарорлар бажарилишини назорат қилувчи республика жамоат комиссияси ўтказган текширувлар давомида кўпгина туманларда айнан нўноқ раҳбарларнинг айби билан нохуш ҳоллар юз бераётганлиги маълум бўлди. Айрим маҳаллий ҳокимиятлар мулкни хусусийлаштириш ва давлат тасарруфидан чиқариш масаласида, раҳбарий ҳужжатлар вақтида етказилган бўлишига қарамай, ишни пайсалга солмоқдалар. Масалан, Меҳнатобод тумани ҳокимлигида Сирдарё вилояти ҳокимининг 1992 йил 20 сентябрдаги 259-фармойишини олишган-у, стол тортмасиги ташлаб қўйишган.

— Агар давлат назорати ходимлари текшириб келишмаса, ким билади, бу фармойиш яна неча ой ҳаракатсиз ётарди, — деди Давлат назорати қўмитаси бош инспектори Ғ. Мусаев. — Туман ҳокими С. Норчаев билан унинг муовини И. Эргашев мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш тўғрисида қонуний муддатдан беш ой (!) ўтгандан кейин тегишли фармойиш чиқардилар.

Сиз, биз, ҳаммамиз — ёш мустақил давлатнинг фуқаролари халқ иродаси билан сайланган Президентимиз эл-юрт манфаатини ўйлаб, мамлакат келажагини кўзлаб фармонлар чиқараётганини, қонунлар ва қарорларни имзолаётганини кўриб, ўқиб, эшитиб турибмиз. Аниқ ва лўнда вазифалар қўйилган олий мақомдаги раҳбарий ҳужжатлар ишга тушиб, тезроқ самара беради, — деб умид қиламиз. Юртбоши ҳам ҳужжатга имзо қўяр экан, шунга ишонади, сабр-бардош билан ижросини кутади. Афсуски, бошқарувнинг айни ижрони таъминлайдиган поғоналарида, айниқса туманларда ўтирган баъзи лоқайд амалдорларга барибирдек кўринади. Кунлар, ҳафталар, ойлар ўтади — натижа бўлмайди.

Давр шиддатини бамисоли очиқ басирдек кўрмаётган, сезишни истамаётган шахсларни ғафлат уйқусидан қандай уйғотса бўлади? Мақсадлари нима ўзи? Мен кўпгина раҳбарларни биламан, бирон бир раҳбарий ҳужжат қабул қилинишини кечқурун телевизор ёки радиодан эшитиб қолишса, эртасига қарор матни босилган газетани қидиришади. Ҳужжатнинг матбуотда эълон қилинган матни бўйича мутасадди ходимларни дарҳол чақириб, қарор ижросини бошлаб юборишади.

Фарғона вилоятининг деҳқончилик «генераллари»дан бири Мусажон Шербўтаев шундай ҳикоя қилади: тартиб-интизомга риоя қилиш ҳар қандай даврда ҳам яхши самара беришини унутмаслик керак. Мен ўзини иззат қилувчи ҳар қандай одамда бўладиган ички тартиб ва сариталикни назарда тутаман. Шундай вақтлар бўлганки, Тошкентдаги кенгашдан туриб вилоят раҳбари телефон орқали бирон-бир муайян вазифа ҳақида қарор қабул қилинганлигини хабар қиларди. Мен дарҳол тумандаги хўжалик ва ташкилотларнинг раҳбар-мутахассисларини йиғиб, қарор мазмунини айтиб берардим. Вазифаларни ўша куниёқ (қаранг, ўша куниёқ!) бажаришга киришар эдик. Ҳозир ҳам одатим шу.

Ватан. Миллат. Бурч. Эътиқод. Бу тушунчаларнинг ҳар биримиз елкамизга оладиган ўзига яраша мажбуриятлари бор. Таассуфки, бу тушунчалар мазмун-моҳиятини ўз ишига жорий қилмаётган маҳаллий «арбоб»лар ҳам учрамоқдаки, уларнинг калтабинликлари умумий манфаатларнинг оёғига кишан бўлмоқда. Яқинда назоратчилар бир ўзбилармон раиснинг эскича иш услуби ҳақида гапириб беришди. К. Ўткиров Нишон туманидаги А. Қодирий номли жамоа-ширкат хўжалигининг раҳбари бўлиб ишлайди. У турли-туман йиғилишларда мустақиллик ҳақида оғзидан бол томиб гапиради. Президентнинг номини тилидан қўймайди. Бироқ бу раис ўз иш тутумини давлат сиёсатига ҳамиша ҳам мослаб ололмаяпти.

Олдин давлатга қарашли бу хўжалик «Коммунист» деб юритилган. Ижарачилик ҳаракати бошланган даврда хўжалик Маҳмудов, Назаров ва бошқа шахсларга шартнома асосида 2—3 гектардан ер майдонини сабзавот етиштириш учун беш йилга ижарага берган эди. Лекин хўжалик мулк шакли ўзгаргач, ерлар ижарачилардан тортиб олиниб, пахта экиб юборилган. 1990 йилда республика Президентининг шахсий томорқа учун ер бериш тўғрисидаги Фармони изидан туман ижроқўми қарори билан қатор муҳтож оилаларга, жумладан муаллимларга ҳам жами 34 гектар ер ажратилган эди. Бироқ 1993 йил бошида уй-жой қурилмаяпти; деган баҳона билан ажратилган ерларнинг 20 гектари олиб қўйилиб, пахта экилган.

Комил Ўткиров ана шундай адолатсиз қарорни хўжалик кенгашидан ўтказишга эришган. Оқибатини чуқур ўйламай қилган шу иши билан у ҳақли норозиликларни келтириб чиқарди. Шуниси ҳайратлики, бу қонунсиз ҳаракат туман ҳокимлигида ҳеч қаршиликка учрамаган. Дарахтнинг томирига урсанг, барги титрайди. Пешонасига офтоб тегиб энди жойлик бўлдим деб ўй солиш ҳаракатига тушган одамлар айни пайтда томорқада деҳқончилик қилиб болачақасини таъминлаш ўрнига раис устидан ариза-шикоят ёзишга тушиб кетдилар. Биргина раҳбарнинг қонунсиз ўзбилармонлиги қанчадан-қанча асабларнинг бузилишига олиб келди. Шу сингари айрим маҳаллий раҳбарларнинг бундай қонунсиз қарорлари иқтисодий сиёсат — бозор муносабатларига қадам-бақадам ўтиш ҳаракатига раҳна солмоқда, унинг пировард натижасига нисбатан кескин шубҳалар туғилишига сабаб бўлмоқда.

К. Ўткировнинг мансаб вазифаларини бажаришдаги ножўя ҳатти-ҳаракатлари устидан бир гуруҳ кишиларнинг ариза-лари изидан Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат назорати қўмитаси хўжаликда текширув ўтказди. Маълум бўлишича, Россияга маҳсулот элтиб айрим звеналар минглаб сўм зарар кўргани ҳолда, раиснинг ўғли 20,9 тонна пиёзни шу ернинг ўзида топшириб, хўжалик кассиридан 97,6 минг сўм нақд пул санаб олган. Раиснинг ҳоҳиши билан ўтган йили «Дальрегио» деган кичик корхона раҳбари Радованский билан келишиб туриб, Хабаровск шаҳрига 8 та вагонда 137,5 тонна тарвуз, 12,5 тонна қовун, 50 тонна пиёз жўнатган. Бу маҳсулотлар эвазига Узоқ шарқлик «ишбилармон»лар Ўткировга ёғоч юборишни ваъда қилишган. Хўжалик қовун-тарвуз ва пиёз етказиб бериш учун 2.694 минг сўм харажат қилган. Бироқ бу харажат қопланиши у ёқда турсин, зарар келтирди. Кассага бор йўғи 665 минг сўм қайтим тушган, холос. Ваъда қилинган ёғоч-тахтани Комил ака тушида ҳам кўрмади.

Раис юборилган маҳсулот учун хўжаликка тегишли бўлган пулларни қайтариш чораларини кўриш ўрнига, ҳамқишлоқлари, хусусан маҳаллий ўқитувчилар билан ер можаросига берилиб кетди. Ўтган йили август ойида унинг кўрсатмаси билан Оренбургга ҳеч қандай шартнома тузмасдан уч вагон тарвуз (44 тонна) ва пиёз (55 тонна) жўнатилган. Харажат 320 минг, даромад эса 58,5 минг сўм. Новокузнецкдаги танишларининг ҳам бир оғиз сўзларини ерда қолдирмай «ОРС НОД—3» номига 169 тонна тарвуз, 11 тонна пиёз тортиқ қилинган. Ордан бир йилдан ортиқ вақт ўтди, лекин хўжалик кассасига бир тийин ҳам (!) келиб тушмади. Агар раис принципиал раҳбар бўлганда, омбор мудири Э. Розиқов хўжаликка олиб келинган ёғни қимматига пуллаб, чўнтак қаппайтирмас эди, 6 йилдан бери меҳнат таътилига чиқмай «тер тўкиб» ишлаётган кассир Б. Маматқуловдан эса пул камомади чиқмас эди.

— Текшириш давомида, — деди Давлат назорати қўмитаси масъул ходими Ў. Абдураҳимов, — хўжалик раҳбари томонидан содир этилган яна бир қанча жиддий нуқсонлар ва бузилишлар аниқланди. Лекин К. Ўткиров бутун алоқаларни ишга солиб, енгил жазо — ҳайфсан билан қутилиб қолишга уринянти.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ўн учинчи сессиясида Президентимиз Ислом Каримов шундай деди: «Қишлоқ — миллий даромаднинг энг муҳим манбаи... Агарда деҳқон бой-бадавлат бўлмаса, ҳеч қандай давлат бой бўла олмайди». К. Ўткиров ҳам, унинг бошқа туман ва вилоятлардаги ҳамкасблари ҳам бу ҳикматнинг маъносини тезроқ тушуниб етишлари зарур, деб ўйлаймиз.

Ҳозирги босқичда давлат бош ислоҳотчи вазифасини зиммасига олган экан, унинг номидан иш кўрувчи мутасаддиларнинг раҳбар ва мутахассислари бу соҳада етук ҳамда масъулиятли бўлишлари талаб қилинади. Уларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш шу куннинг долзарб масаласидир. Айниқса, хусусийлаштириш ва тадбиркорлик тузилмаларини барпо этиш масалалари ҳуқуқий ҳамда амалий жиҳатдан ҳал этиладиган асосий поғона — шаҳар ва туман бошқаруви масъул ходимларини зудлик билан аттестациядан ўтказиш, улар учун тегишли тартибда ўқув ташкил қилиш мақсадга мувофиқ, деб ўйлаймиз.

Гап шундаки, халқимиз ислоҳотлар йўлини, бозор иқтисоди йўлини маъқул деб топган экан, иқтисодий ислоҳотларнинг боришига етакчилик вазифасидаги айрим маҳаллий, кадрлар бу йўлда ғов бўлиб турмаслиги керак.

Абдуваҳоб АБДУБАННОПОВ,
Ўзбекистон Республикаси Журналистлар уюшмаси аъзоси.

ХАЛҚАРО КЎЗГУ

КИМНИНГ ГАЗЕТАСИ АРЗОН?

● ЛОНДОН. Буюк Британиядаги газета қироллари бири Р. Мэрдок ўзига тегишли «Таймс» газетасининг кундузги сонлари чакана нархини бир ярим бараварга арзонлаштирди. У рақобатдаги газеталарни аросатда қолдириш учун шундай қилди.

Мэрдокни юртдошлари «Оила доирасидаги ирқчи»ликда ҳам айблашарди. Машҳур ношир бунинг аксини кўрсатиш мақсадида 25 ёшли қизи Элизабот Мэрдокни 23 ёшли африкалик Э. Цианимага турмушга чиқишига розилик берди.

МАЙКЛ ЖЕКСОН МОСКВАГА КЕЛДИ

● Таниқли хонанда, поп-мусиқа қироли Майкл Жексон Москвага концерт гастроли билан келди.

Ўтган куни «Метрополь» меҳмонхонасида бўлиб ўтган матбуот конференциясида ушбу концерт ташкилотчилари журналистлар саволларига жавоб бера туриб, «мусиқа юлдузи»ни фақат икки-уч дақиқагина суратга тушириш мумкинлигини айтишди.

Ҳозирча машҳур хонанда Москвада ўзини яхши ҳис қиляпти. Айтишларича, у ташрифнинг биринчи куни шаҳар кўчаларини айланиб, одамлар билан учрашган. Сўнгра қиммат-баҳо буюмлар дўконига кириб совғалар харид қилган.

АНЖУМАН ЯКУНЛАНДИ

● Япония пойтахти Токио шаҳрида Мўғулистонга иқтисодий ёрдам бериш йўлларини муҳокама қилаётган халқаро анжуман ўз ишини якунлади.

Япония ва жаҳон банки томонидан ташкил этилган бу анжуманда Россия, Америка Қўшма Штатлари, Хитой, Германия каби 24 давлат вакиллари, Осиё тараққиёт банки, халқаро валюта жамғармаси ва кўплаб нуфузли ташкилотлар ходимлари иштирок этди.

ХИТОЙЛИК ҲАРБИЙЛАР ВАТАНИГА ҚАЙТДИ

● Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг тинчликни таъминлаш кучлари таркибида Камбожада турган хитойлик ҳарбийлар ўз ватанларига қайтиб келдилар.

Хитойнинг «Жэньминь Жибао» газетаси хабарига кўра, улар ўзларига топширилган автомобиль йўллари, кўприклар ва аэропортларни таъмирлаш вазифасини аъло даражада бажарганлар.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти томонидан уюштирилган Камбожадаги бу йирик тадбирга Хитой 800 нафар ҳарбий инженер ва қурувчи юборган эди. Улардан икки киши ҳалок бўлди.

ЯПОНИЯДАН ИНСОНПАРВАРЛИК ЁРДАМИ КЕЛДИ

● Япония яҳудий автоном вилоятига инсонпарварлик ёрдами сифатида бир неча ойга етадиган дори-дармон юборди.

Бу тадбир Япония Қизил хоч жамияти томонидан уюштирилди. Ўтган йили жамият орқали Россиянинг Узоқ Шарқдаги вилоятларига 40 миллион долларлик дори-дармон ва тиббий асбоб-ускуна юборилган эди.

АЭРОБУС ҲАЛОКАТГА УЧРАДИ

● «Люфтганза» авиакомпаниясига қарашли «А—320» маркали аэробуснинг Варшава аэропортида юз берган ҳалокати натижасида 35 киши жароҳатланди, ўлганлар бор.

Франкфурт—Варшава йўналишида парвоз қилган самолёт тайёрагоҳга қўнаётган вақтда ёниб кетган. Аэробусда 64 нафар йўловчи ва 6 экипаж аъзоси бор эди, деб хабар қилади Польша ахборот маҳкамаси.

ГАРОВГА ОЛИНГАНЛАР ОЗОД ҚИЛИНДИ

● Аэрофлот самолётини Норвегияга олиб қочган кишилар 16 сентябрь куни йўловчилар ва учувчиларнинг барчасини озод қилиб, маҳаллий ҳукуматга таслим бўлди.

Улар ислом жангарилари гуруҳларидан бири билан алоқадор, деб тахмин қилинмоқда. Террорчиларнинг ягона талаби Норвегиядан сиёсий бошпана сўраш эди. Маҳаллий ҳукумат вакилларининг маълум қилишича, талаблари умумий асосга биноан кўриб чиқилиши ваъда қилингач, террорчилар таслим бўлган. Сиёсий бошпана масаласи тўла ҳал этилгунга қадар улар Норвегияда яшаб туришади.

Л. КУЧМАНИНГ ЭЪТИРОФИ

● Украина Бош вазири Леонид Кучма Россия ва Украина шу қадар бир-бири билан боғланганки, иқтисодий ҳамдўстликсиз, иттифоқсиз мушкул вазиятдан чиқа олмайди, деб айтди.

«Ҳар қандай иттифоқ, ҳар қандай шартнома қайсидир маънода ҳуқуқларингни чеклаш демакдир. Биз Украина манфаатлари зарар кўрмайдиган оқилона йўл топишимиз керак. Бир қарорга келиш Олий Кенгаш вазифасидир», деди Бош вазир «ойнаи жаҳон» орқали сўзлаган нутқида.

ЖИНОЯТЧИЛАР УЮШИШГА МОЙИЛ

● Москва ички ишлар бош бошқармасининг уюшган жиноятчилик бўйича минтақавий бошқармаси бошлиғи Владимир Рушайло «Независимая газета» рўзномаси мухбири билан суҳбатда жиноятчиликда бирлашиш ва уюшиш ҳолати кўзга ташланаётганини айтди. Унинг фикрича, ҳозир Россия пойтахтида юздан ортиқ катта уюшган жиноятчи гуруҳлар бор.

Ҳафталик кўрсатувлар

Душанба, 20. IX

● ЎзТВ I

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 Болалар учун. «Қатрада қуёш акси».
18.35 «Мусаввир». Телефильм.
18.55 «Ёшлик» студияси. «Эъзоз». Меҳнат қаҳрамони Эргаш ота Умиров.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Сўҳ дарёси бўйлаб». Телефильм.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 «Дилдан янграган қўшиқлар».
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 Ислоҳот ҳақида суҳбатлар.
22.00 «Истиқлол илҳомлари».
23.00 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.30 «Ассалому алайкум» (такрор.).
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 «Миришкорлар».
20.30 «Лаҳза». Хабарлар.
20.50 «Билиб қўйган яхши».
21.10 «Ижтимоий муҳофаза мезони». Тошкент шаҳридаги меҳнат биржалари фаолиятидан.
21.40 «Лаҳза». Хабарлар.
22.00 «Сенинг остонангда». Бадиий фильм.

ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАР ДИҚҚАТИГА!

Профилактика муносабати билан душанба, 20 сентябрь куни «Орбита IV» кўрсатувлари соат 15.10 дан бошлаб кўрсатилади.

● «ОРБИТА IV»

15.10 «ГУЛАГнинг охирги чегараси».
15.40 «440 герц».
16.20 «Иқболи кулганда».
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.20, 20.20, 23.35 — Кўрсатувлар тартиби.
17.25 Эстрада концерти.
17.40 «Ҳужжатлар ва тақдирлар».
17.45 «Гол».
18.20 «Ҳафтанинг акс-садоси».
18.50 «Спорт уик-энди».
19.10 «Турмуш икир-чикирлари». Бадиий телесериал премьераси. 17-серия.
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
«Янги студия» таништиради:
20.25 «Бомонд».
21.05 «Мен».
21.10 «Таржимаи ҳол».
21.50 «АТВ-брокер».
21.55 «Салом!».
22.35 «ТВ-Х».
*
23.00 Янгиликлар.
23.40 «Эстрада гардемаринлари» II Россия фестивалининг ёпилиши.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 Телевизион меҳнат биржаси.
7.30 Ишбилармон кишилар даври.
8.00 Россияда бизнес.
8.30 «Мусиқий коллекция».
8.55 «Кутиш зали».
9.50 «Юлдузлар ёғилганда».
11.05 Хонаки экран. «Порла, порла менинг юлдузим». Бадиий фильм.
12.35 «Деҳқонларга таллуқли масала».
13.00 Кундузги сеанс. «Тунда айтилган эртак». Бадиий фильм.
14.15 «Испанияга қуш парвозидаги масофадан назар ташлаганда». Кўп серияли ҳужжатли фильм премьераси. 3-серия.
14.50 «Бола тилидан».
15.20 Янгиликлар.
15.30 Мульти-пульти.
15.45 Трансросэфир.
16.30 «Ватандошлар».
*
17.00—19.25
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.25 «Ретро-шлягер».
19.55 Душанба куни детектив. «Лаки страйк» таништиради. «Бехосият аёл». Бадиий фильм. «Криминал ҳодисалар», сериалидан.
20.50 Спорт кўрсатуви.
*
21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.
*
21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.30 «Ҳақиқат онлари».
22.25 «Қутқариш хизмати 911».
23.20 «Танаффус».
23.35 Криминал хабарлар экрани.

Сешанба, 21. IX

● ЎзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 Ёш ижрочилар концерти.
7.50 «Топилмалар идораси». Мультфильм. 1-фильм.
8.00 Мутахассис маслаҳати.
8.10 «Билиб қўйган яхши».
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».
*
9.00 «Табиат — мангулик булоғи». Кинопрограмма.
9.45 «Ёшлик» студияси. «Меҳнатим элга манзур».
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Сеҳрли оҳанглар». Болалар учун концерт.
18.40 «Истиқлол куртаклари».
19.00 «Хирмонингизга барака!».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 Дунё воқеалари.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Санъат усталари концерти.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 «Бевосита мулоқот». Сессияда қабул қилинган Пенсия ҳақидаги қонун шарҳи. Телетомошабинларнинг саволларига Ўзбекистон Ижтимоий таъминот вазирлигининг масъул ходимлари жавоб берадилар.
22.30 Мерос. «Қобуснома».
23.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.30 «Уолт Дисней таништиради...». Мультфильмлар тўплами.
19.20 «Тоғли Қримнинг кузги жилолари». Телефильм.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 «Бумеранг».
20.25 «Мусиқали меҳмонхона».
21.05 «Суперспорт».
21.45 «Кинонигоҳ» программаси.

● «ОРБИТА IV»

4.55, 14.20, 17.20, 20.20, 23.35 — Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 «Домисолька».
8.40 Мультфильм.
8.50 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
9.40 «Инсон ва қонун».
10.10 «Янги номлар».
10.50 «Матбуот-экспресс».
11.00 Янгиликлар.
11.20 «Сарсонлик-саргардонликда». Ун уч серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия.
* * *
14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.25 «Ишбилармонлар хабарномаси».
14.40 «Конверсия ва бозор».
15.10 «Ён дафтар».
15.15 «Иш».
15.25 «Тедди Ракспиннинг саргузаштлари». Кўп серияли мультфильм премьераси.
15.50 «Телеёдномалар».
16.10 «Янги номлар».
16.50 «Технодром».
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.25 «Таваккалчилик санъати».
17.50 «Ҳужжатлар ва тақдирлар».
18.05 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
18.55 «Мавзу».
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 Телефильм премьераси.
20.50 «Ўтмишдаги қўшиқлар». И. Кобзон куйлайди.
21.10 «КТВ-I» ҳамда «Франс интернасиональ» канали режиссёр Клод Шаброль фильмлари ретроспективасини таништиради: «Мудҳиш ўн кунлик». Бадиий фильм премьераси (Франция).
*
23.00 Янгиликлар.
23.40 «Экстро-НУЖ».
00.10 «МТV».
01.10 «Матбуот-экспресс».

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 Телевизион меҳнат биржаси.
7.30 Ишбилармон кишилар даври.
8.00 «Ҳақиқат онлари».
* * *
11.00 Хонаки экран. «Садқаисар». Бадиий фильм.
12.30 Мульти-пульти.
12.40 «Деҳқонларга таллуқли масала».
13.00 «Авлиё Богородица рождествоси». Ҳужжатли фильм премьераси.
13.35 «Кечки салон» саҳифаларида.
15.10 «Рост» студияси. «Такой возраст» ёшлар тележурнали.
15.40 Янгиликлар.
15.55 Трансросэфир. «Бешафқат ҳаёт».
16.40 «Жаноблар-ўртоқлар».
*
17.00—19.25
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.25 «Ота-оналар учун эртаклар».
19.55 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 221-серия.
20.45 «Динозаврга айланмайлик».
*
21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.
*
21.20 «Юлдузлар билан «уҳбатда».
21.30 «Келинг, аниқлаб олайлик».
21.45 А. Д. Сахаров номидаги II халқаро санъат фестивалида.
22.45 Спорт кўрсатуви.
23.00 «Қисқаси...».
23.30 Санъат майдони. «Виртуози Москви» Хихонда (Испания).

Чоршанба, 22. IX

● ЎзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 Лирик концерт.
7.50 «Топилмалар идораси». Мультфильм. 2-фильм.
8.00 Дунё воқеалари.
8.15 «Халқ амалий санъати». Кулол Мирзабаҳром Абдуваҳидов.
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».
*
9.00 Республика газеталарининг шарҳи.
9.10 «Тўй маросими». Ҳужжатли фильм.
9.40 «Ёшлик» студияси. «Истеъдодларни излаймиз».
10.15 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Чорвадор».
18.40 Кинолавҳа.
18.45 «Олмахон Ҳайитова куйлайди». Фильм-концерт.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Тилларанг ришталар жозибаси». Телефильм.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 «Мустақиллик ва қонунчиликни ривожлантириш».
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 Ислоҳот ҳақида суҳбатлар.
21.40 Замонавий ўзбек қўшиқларининг «Анор» телевизион танлови.
22.25 «Армон». Бадиий фильм.
23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.30 «Нур таралган уй». Телефильм.
18.40 «Оддий ва мураккаб ҳақиқатлар». Афғон Сиддиқ билан мулоқот.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 «Тошкент: шаҳар юмушлари».
20.50 «Спринт».
21.15 «Кинотриада».

● «ОРБИТА IV»

4.55, 14.20, 17.20, 23.35 — Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 Мультфильм.
8.50 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
9.40 «Савдо кўприги».
10.10 «440 герц».
10.50 «Матбуот-экспресс».
11.00 Янгиликлар.
11.20 «Сарсонлик-саргардонликда». Ун уч серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия.
* * *
14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.25 «Телемикст».
15.10 «Ён дафтар».
15.15 «Тедди Ракспиннинг саргузаштлари». Кўп серияли мультфильм премьераси.
15.40 «Музограф».
16.00 «Менинг янги онам».
16.20 «700 клуби».
16.50 «Технодром».
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.25 Эфирда Давлатлараро «Мир» телерадиокомпанияси. «Салом, бу мен!».
17.50 «Ҳужжатлар ва тақдирлар».
17.55 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
18.50 «Оперетта менинг муҳабатим». Г. Ярон.
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.20 «Мосфильм» киностудиясининг 70 йиллигига. «Инсон тақдири». Бадиий фильм (1959 й.).
22.10 «Мусиқа эфирда». 1-қисм.
23.00 Янгиликлар.
23.40 «Мусиқа эфирда». 2-қисм.
00.20 Шахмат бўйича жаҳон биринчилигида.
00.35 «Матбуот-экспресс».
00.45 «Парадиз-коктейль».

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 Телевизион меҳнат биржаси.
7.30 Ишбилармон кишилар даври.
8.00 «Мўмин-қобил йўлбошчилар».
8.25 Христианлар учун кўрсатув.
8.55 «Параллеллар».
9.10 Буржлар туркумидан.
9.40 «Ретро-шлягер».
10.10 «Тажрибалар». Ҳужжатли фильм премьераси.
10.30 «Балет, балет...». Стокгольмдаги ёш раққослар танловида.
11.30 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм. 221-серия.
12.20 Ишдан бўш пайтингизда. «Иш устасидан қўрқади».
12.35 «Деҳқонларга таллуқли масала».
13.00 Киноқиссалар. «Шавкатли ишлар бошида». Бадиий фильм. 2-серия.
14.05 «Бизнес: янги номлар».
14.20 Мульти-пульти.
14.50 «Рост» студияси. «Мусиқий синф».
15.20 Янгиликлар.
15.35 «Театр сафари». «Гастроллар, гастроллар...».
16.10 Трансросэфир. «Узоқ Шарқ».
*
17.00—19.05
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.05 «Г.—клуб».
19.50 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 222-серия.
20.40 «Леди Гамильтон». Видеоклип премьераси.
20.45 Спорт кўрсатуви.
*
21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.
*
21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.25 «Ксюша ҳузурида».
21.55 «60 дақиқа». Си-Би-Эс ва Россия телевидениесининг кўрсатуви.
22.55 «Мудҳиш серқирралиик ёки омадли Пьецух».
23.40 «Экзотика».

Пайшанба, 23. IX

● ЎзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 Мумтоз қўшиқлар.
7.50 «Топилмалар идораси». Мультфильм. 3-фильм.
8.00 «Тандир, арча, олов». Телефильм.
8.15 «Қувноқ болалар».
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».
*
9.00 Матбуот саҳифаларида (рус тилида).
9.10 «Ёшлик» студияси. «Сенинг замондошинг».
9.50 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 Болалар учун. «Қуёшни кулдирган қизалоқлар».
18.45 «Шеърият дафтаридан». Турсун Али.
18.55 «Истиқлол фарзандлари». Республика Миллий хавфсизлик хизматининг икки йиллигига бағишланади.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Куй ва соз соҳиби». Ўзбекистон халқ артисти Абдумутал Абдуллаев.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Кинолавҳа.
20.30 «Миразиз куйлаганда». «Ўзбектелефильм» премьераси.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 «Ҳуқуқий давлат сари». Ўзбекистон Олий мажлисига сайловлар тўғрисидаги қонун лойиҳаси — умумхалқ муҳокамасида.
22.00 Мукаррама Турғунбоева таваллудининг 80 йиллигига бағишланган концерт. Алишер Навоий номидаги Давлат опера ва балет театридан ёзиб олинган.
23.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.30 Болалар учун. «Табассум».
19.00 «Эҳтиёт бўлинг, олов!».
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Мусиқий дақиқалар.
20.00 «Пульс». Хабарлар.
20.15 «Тошкент оқшомлари».
21.40 «Пульс». Хабарлар.
21.55 «Ўзбекистон: ҳамкорлик йўлидан».
22.25 «Кинонигоҳ» программаси.

● «ОРБИТА IV»

4.55, 14.20, 20.20, 23.35 —Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 «Марафон».
8.50 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
9.40 «Дунёнинг томонлари».
10.05 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
10.50 «Матбуот-экспресс».
11.00 Янгиликлар.
11.20 «Сарсонлик-саргардонликда». Ун уч серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.
* * *
14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.25 «Телемикст».
15.10 «Ён дафтар».
15.15 «Тедди Ракспиннинг саргузаштлари». Кўп серияли мультфильм премьераси.
15.40 «Кўз тароналари». Ҳужжатли фильм.
15.50 «Джэм».
16.20 «Қандай қилиб муваффақиятга эришиш мумкин!»
16.40 «...16 ёшгача ва ундан катталар». Танаффус пайтида (17.00) — Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.50 «Мусиқий жилолар».
18.05 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
18.55 «Жамоатчилик фикри».
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Жамоатчилик фикри» (давоми).
20.40 «Миниатюра».
20.55 «Кинопанорама».
21.50 «Матбуот-экспресс».
22.00 «Пародиячи санъаткор М. Грушевский бенефиси».
23.00 Янгиликлар.
23.40 «Орол». Мусиқий кўрсатув.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 Телевизион меҳнат биржаси.
7.30 Ишбилармон кишилар даври.
8.00 Тонгги концерт.
8.15 «Яхшилик қил».
9.00 «Пилигрим». Россия саёҳатлар бюроси.
9.45 «Ҳайвонот оламида».
10.45 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм. 222-серия.
11.35 Рус романси.
12.15 «Ҳали англанмаган коинот».
12.45 «Деҳқонларга таллуқли масала».
13.10 «Аниматека».
14.00 «Сатирикон» студияси. «Лицедейлар».
15.10 Янгиликлар.
15.25 Санъат майдони. «Виртуози Москви» Хихонда (Испания).
16.10 «Алгоритмлар».
16.40 «М-трест».
*
17.00—19.05
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.05 «Ватаним менинг».
20.00 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 223-серия.
20.50 Спорт кўрсатуви.
*
21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.
*
21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.30 «Шаҳарнинг бир куни». «Дайджест». Мусиқий кўрсатув.
22.15 Криминал хабарлар экрани.
22.30 «Хроно». Авто ва мотоспорт оламида.
23.00 «Мусиқий синов».

Жума, 24. IX

● ЎзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 «Озода, гўзал ўлкам». Концерт.
7.50 «Топилмалар идораси». Мультфильм. 4-фильм.
8.00 Мутахассис маслаҳати.
8.10 «Аждодлардан мерос дўстлик». «Ўзбектелефильм» премьераси.
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».
*
9.00 Немис тили.
9.30 Болалар учун фильм. «Писмиқ».
10.10 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Меъморчилигимиз тарихидан».
18.50 «Куз лавҳалари». Телефильм.
19.00 «Пахта теримини намунали ўтказайлик».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 Дунё воқеалари.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 «Қуёшга юз чайган водий, далалар». Пахтакорлар учун концерт.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 Ислоҳот ҳақида суҳбатлар.
21.40 «Хотира». Ака-ука Сўфихоновлар.
22.50 «Навоийнинг ширмой нонлари». «Ўзбектелефильм» премьераси.
23.25 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.30 Болалар учун фильм. «Сеҳрли най».
18.55 «Танго услубида». Киноконцерт.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 «Ёшлик» студияси. «Зиё».
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 «Ижтимоий сиёсат — ҳаётимизнинг бош мезони».
22.00 «Қалтис қўниш». Бадиий фильм (рус тилида).

● «ОРБИТА IV»

4.55, 20.20 — Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 Эртак ҳузурида меҳмонда. «Уч бақалоқ». Бадиий фильм.
10.00 «Саёҳатчилар клуби» (сурдо таржимаси билан).
10.50 «Матбуот-экспресс».
11.00 Янгиликлар.
11.20 М. Горький. «Мешчанлар». М. Горький номидаги Ленинград Катта академик драма театрининг фильм-спектакли.
* * *
14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.20 «Бриджж».
14.45 «Бизнес-класс».
15.00 Эртак ҳузурида меҳмонда. «Уч бақалоқ». Бадиий фильм.
16.40 Балет артистлари VII халқаро танловининг кундалиги.
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.20 «Эркин савдонинг нур ва соялари».
17.40 «Инсон ва қонун».
18.15 «03 вагони».
18.45 «Мўъжизалар майдони».
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Ҳафтанинг машҳур кишиси».
20.40 «Детективлар клуби»да. «Сунни». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 12-серия.
21.40 Шахмат бўйича жаҳон биринчилигида.
«ВИД» таништиради
21.55 «Политбюро».
22.30 «Музобоз».
23.50 «Авто-шоу».
00.05 «Х» кўрсатуви.
00.30 «Хит-конвейер».
Танаффус пайтида (23.00) — Янгиликлар.
01.35 «Матбуот-экспресс».

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 Телевизион меҳнат биржаси.
7.30 Ишбилармон кишилар даври.
8.00 «Минора». Мусулмонлар учун диний кўрсатув.
8.30 «Параллеллар».
8.45 «Ғалаба одимлари» телемарафони. Смоленскдан кўрсатилади.
10.45 «Гжель».
11.05 «Жентельмен-шоу».
11.35 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм. 223-серия.
12.30 «Деҳқонларга таллуқли масала».
12.50 «Рус ижозатномаси».
13.20 Трансросэфир. «Ойна».
13.50 Видеошеърият. Фёдор Тютчев.
14.10 «Танаффус». А. Малинин куйлайди.
14.25 «Рост» студияси. «Кимнинг томони?».
14.55 Янгиликлар.
15.10 Жума кунлари Дисней. «Қолдиқлар». Бадиий фильм.
2-серия.
16.00 «Осойишталик № 9».
*
17.00—18.50
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

18.50 «Кузги марафон». Бадиий фильм.
20.20 Театр сафари. «Қувноқ спектаклдаги мунгли мусиқа». Леонид Трушкиннинг янги иши.
*
21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.
*
21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.30 Спорт кўрсатуви.
21.40 Стас Намин (Эс-Эн-Си) маркази таништиради. «Сариқ сув ости кемаси» клуби.
22.10 «К-2» таништиради. «Халқ фраки».
23.10 «Мусиқий коллекция».
23.35 Тунги сеанс. «Таис». Бадиий фильм (Польша).

Шанба, 25. IX

● ЎзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 Эстрада тароналари.
7.50 «Сахий эртак». Мультфильм.
8.05 Дунё воқеалари.
8.20 Шифокор маслаҳати.
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».
*
9.00 Республика газеталарининг шарҳи.
9.10 «Қуёш ҳамёнда». Бадиий фильм.
10.20 Ҳинд тили.
10.50 Самбо. Ўзбекистон кубоги мусобақалари.
11.20 «Ёшлик» студияси. «Ўзингни эр билсанг».
12.00 Ўзбекистон Давлат телерадиокомпанияси хор жамоасининг концерти.
12.30 «Ёшлик» студияси. «Қизлар давраси».
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Мактаб ўқувчилари учун. «Қўшиғим, жон қўшиғим».
18.45 «Тошкентлик лочин». Телефильм.
19.00 «Сиҳат-саломатлик».
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 «Ўзбекистон — Ватаним маним». «Ўзбектелефильм» премьераси.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 «Рақслар гулдастаси».
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 «Санъат усталари». Ўзбекистон халқ ҳофизи Ҳасан Ражабий.
22.50 Ўзбекистон мустақиллигининг икки йиллигига. Республика театрлари телевизион фестивали. Мирзо Фатали Охундов. «Фирибгар ва нодонлар». Фарғона вилоят театрининг спектакли.
00.40 «Тунги ёғду». Дам олиш кинопрограммаси.

● ЎзТВ II

18.30 «Амир Темур йўлларида». Видеофильм.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Ретро услубида концерт.
20.40 «Шаҳрисабз». Телефильм.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 «Оилавий ҳаётдан лавҳалар». Бадиий фильм.

● «ОРБИТА IV»

5.45, 14.20, 20.20 — Кўрсатувлар тартиби.
5.50 Эрталабки гимнастика.
6.00 «Матбуот-экспресс».
6.10 Ишбилармон кишининг шанба тонги.
6.55 Янгиликлар.
7.30 «Моторлар оламида».
8.00 «Марафон-15» кичкинтойларга.
8.30 Эфирда — Давлатлараро «Мир» телерадиокомпанияси.
9.55 «Шеърият альбоми».
10.15 «Мулкдор алифбоси».
10.25 «Рус қурол-яроғи».
11.20 Л. Трухина куйлайди.
11.30 «Ҳукумат кишилари».
11.45 Режиссёрлар В. Краснопольский ва В. Усков фильмлари. «Тунги эрмаклар». Бадиий фильм 1 ва 2-сериялар.
14.00 Янгиликлар.
14.25 «Пеппи Узун пайпоқ». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.
14.55 «Тиббиёт Сиз учун».
15.25 «Пул ва сиёсат». Халқаро муносабатлар иқтисодиёт кўзгусида.
15.55 «Ультра-си». Спорт кўрсатуви. Халқаро мотопойга.
16.35 «Шостакович табассуми». Ҳужжатли фильм премьераси.
16.55 «Қизил квадрат».
17.35 «Дилхушлик».
17.55 «Қойилмақом еттовлон».
18.50 «Коламбия пикчерс» таништиради. «Ти Джей Хукер». Етти серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 6-фильм.
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар.
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Коламбия пикчерс» таништиради. «Бундан буён ва асрдан асрларга». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 3-фильм, 1-қисм.
21.25 «Резонанс» студияси таништиради.
21.45 «Матбуот-экспресс».
22.00 «Буржлар белгиси остида». Танаффус пайтида (23.00) — Янгиликлар.
«Сно-видение» тунги канали
00.05 Шоу-бизнес янгиликлари.
00.30 «Спорт».
00.40 Шу ойнинг ўнта энг яхши мусиқаси.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 «Оламга ўз нигоҳи билан қараш».
7.55 «730-формула».
8.25 «Ҳали англанмаган коинот».
8.55 «Рост» студияси. «Гўзал қизлар», «Бизнинг «Аралаш».
9.25 «Пилигрим». Россия саёҳатлар бюроси.
10.10 «Изабель». Дам олиш викторинаси.
*
10.55—13.55
«ЎЗБЕКИСТОН» ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛИ

10.55 «Мамлакатлар, воқеалар, одамлар».
11.05 «Америка. Утмишга ва келажакка назар».
11.35 «Толеингдан абад истиқлол».
12.20 «Ўзбекистон жаҳонга юз тутмоқда».
12.40 «Американинг ҳайвонот дунёси». I-кўрсатув.
13.10 «Шарқ дурдоналари».
13.40 «Бу ажиб дунё».
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

13.55 Кино музейи. «Ёқимсиз латифа». Бадиий фильм.
15.50 «Намуна нусхаси».
16.00 «Тилла шопа».
16.30 «Бола тилидан».
*
17.00—19.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.00 «К-2» таништиради. «Америка юлдузлари».
19.30 «Сатирикон» студияси. «Юлдузлар театри».
*
21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.
*
21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.30 Спорт кўрсатуви.
21.40 «Экспомарказ» таништиради.
21.45 «Мутлақо махфий».
22.45 «Шаҳарча». Дам олиш кўрсатуви.
23.10 «Наунтдаун». Оммабоп куйлар янгиликлари.
00.10 Телеэкранда — премьера. «Хоҳласам, севиб қоламан». Бадиий фильм.

Якшанба, 26. IX

● ЎзТВ I

7.00 «Ассалому алайкум».
*
8.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
8.30 «Мўъжизакор гўзаллик сирлари». Телефильм.
9.00 «Маҳобҳорат». Кўп қисмли телевизион бадиий видеофильм (Ҳиндистон). 33—34-сериялар.
10.30 Форс тили.
11.00 «Шифобахш ўсимликлар маскани».
11.30 «Ёшлик» студияси. «Фахрийлар — фахримиз».
12.10 «Қўшиқ рақсга уланса». Ҳумайра Ихтиёрова, Абдурашид Исоқов.
12.35 «Ёшлик» студияси. «Талабалик йилларим».
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Мактаб ўқувчилари учун. «Санъат ғунчалари».
18.30 «Либослар жилоси».
18.45 «Ойнаи жаҳонда».
19.00 Миллий кураш. Баҳовуддин Нақшбанд хотирасига бағишланган халқаро турнир.
19.30 «Ҳафтанома» (рус тилида).
20.00 «Гуллар юртининг дурдоналари». Телефильм.
20.10 «Гўзалликка интилган умр». Абдулҳақ Абдуллаев.
21.00 «Ҳафтанома».
21.40 «Мусиқа жавони».
22.10 «Сиз кутган дақиқалар». Ўзбекистон халқ артисти Хайрулла Саъдиев.
23.25 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

17.00—23.00 «ОМАД» таништиради.

● «ОРБИТА IV»

6.40, 15.15, 22.35, 00.15 —Кўрсатувлар тартиби.
6.45 Эрталабки гимнастика.
6.55 «Руҳни чиниқтириш».
7.55 Янгиликлар.
8.30 «Авто-шоу».
8.45 «Технодром».
9.00 «Марказ».
9.30 «Эрта саҳарлаб».
10.00 «Ҳамма уйдалигида».
10.30 «Спортлото».
10.45 «Полигон».
11.15 «Марафон-15».
11.55 «Эпкин ёзувлар ёки Венециядаги ўлим».
«КТВ-I» ҳамда «Франс интернасиональ» канали таништиради
12.20 «Кусто командасининг сувости одиссеяси». Кўп серияли ҳужжатли фильм премьераси.
*
13.20 П. И. Чайковский хотирасига. М. Ростропович раҳбарлигидаги АҚШ миллий симфоник оркестрининг концерти. Қизил майдондан олиб кўрсатилади.
14.40 Крилатскоеда эшкак эшиш бўйича марафон.
15.00 Янгиликлар.
15.20 Эфирда — «Мир» телерадиокомпанияси.
16.00 «Саёҳатчилар клуби».
16.50 «Ҳунарли хор бўлмайди».
16.55 «Каспер ва унинг дўстлари», «Ҳақиқий ажина овловчилар». Мультфильмлар премьераси.
17.45 «Панорама». Ҳафталик халқаро хўрсатув.
18.25 Мультфильм.
18.45 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
19.00 «Вячеслав Малежик билан ярим соат».
19.40 «Қурол танлаш». Бадиий фильм премьераси (Франция, 1993 й.). 1 ва 2-сериялар.
21.55 Эълонлар.
22.00 Янгиликлар.
22.40 «Эндиликда». Диний кўрсатув.
23.40 Шахмат бўйича жаҳон биринчилигида.
24.00 Янгиликлар.
Тунги эрмаклар
00.20 «Шоу-лотерея».
00.50 «Сканерлар-2». Бадиий фильм (АҚШ).

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.25 «Хазиналар ярим ороли». Ҳужжатли фильм премьераси. 2-серия.
8.55 «Ҳайрли тонг!».
9.25 «Сиз яратган боғ».
9.55 «Рост» студияси. «Космос сабоқлари», «Куни узайтирилган гуруҳ».
10.25 «Здоровье».
10.55 Фольклор. «Францияга муҳаббат билан...».
11.25 «Ати-бати...».
*
11.55—16.05
«ЎЗБЕКИСТОН» ХА

• *Иқтисодиёт: имконият ва изланишлар*

ТОШКЕНТ ЧИННИСИ

Пойтахтимиздаги чинни буюмлари ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилган тўнғич корхона узоқ йиллардан буён фаолият кўрсатиб келмоқда. Завод нафақат республикамизда, балки жаҳон бозорида ҳам бемалол рақобатлаша оладиган маҳсулотлар ишлаб чиқармоқда. Мухбиримиз мазкур корхонанинг бош директори, Ўзбекистон Республикаси халқ ноиби Ф. Н. Раҳматуллаев билан суҳбатлашди.

— Файзулла Неъматуллаевич, Республикамиз мустақиллигининг учинчи йилига корхонангиз жамоаси қандай ютуқлар билан қадам қўйди?

— Тўрт минг кишилик кўп миллатли жамоамиз республикамиз мустақиллигининг икки йиллик тўйини муносиб қаршилади. Чунончи, саккиз ойлик режа ошиғи билан адо этилди. Шуниси қувончлики, корхонанинг ишчи, хизматчилари ўзимизда излаб топилган хом ашёни қайта ишлаб, чинни буюмлари ишлаб чиқара бошлашди.

Завод аҳли республикамизда содир бўлаётган иқтисодий, ижтимоий, сиёсий ўзгаришларга ижобий баҳо бермоқда. Хуллас корхонамиз жамоаси мустақил давлатимизнинг учинчи йилига муносиб меҳнат тухфаси, келажакка ишонч руҳида қадам қўйди.

— Иқтисодий қийинчиликлар даврида ҳомашё муаммоси ечими қандай ҳал бўлаяпти?

— Корхонамизга пегматитни Карелиядан, каолинни Украинадан, керамик бўёқни Москвадан келтириларди. Эндиликда улар геолог олимларимизнинг изланишлари туфайли Ўзбекистоннинг ўзида қазиб олинмоқда. Хом ашё қайта ишланиб, тўғридан-тўғри чинни заводларига етказиб берилмоқда. Пегматит маҳсулоти Самарқанд вилоятининг Лангар конидан қазиб олинмоқда. Каолинни эса Ангрен ҳамда Бухородаги йирик конлардан қазиб олиш устида изланиш лар олиб борилаяпти. Бу маҳсулотлар ўз хусусиятлари жиҳатидан четдан келтирилаётган маҳсулотлардан анча яхши.

«Люстра» деб номланувчи керамик бўёқ заводнинг ўзида тайёрлана бошланди. Олтмиш хилдан ортиқ бўёқ маҳсулотининг 5—6 турини ҳам корхонамизнинг ўзида ишлаб чиқаришни йўлга қўйдик.

— Сизнинг фикрингизча, ҳозирги иқтисодий қийинчиликлардан чиқиш учун қандай ишларни амалга ошириш лозим?

— Иқтисодий танглиқдан имкон қадар тезроқ қутулиш учун ривожланган хорижий давлатлар фирма, корпорация, компаниялари билан ўзаро шартномалар тузиб, кўчма корхона, кичик корхоналар очмоғимиз даркор. Бу корхоналарни замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозлаш лозим.

Республикамиздаги завод ва фабрикаларни давлат тасарруфидан чиқариш керак. Тайёр маҳсулотларни экспорт қилмасдан аввал ўзимизнинг бозорга, савдо шаҳобчаларига чиқариб, бозорларимизни тўлдиришимиз лозим.

— Бу борада корхонада қандай ишлар амалга оширилмоқда?

— Заводимиз цехларида йилига 37 миллион дона чинни буюмлари ишлаб чиқарилмоқда. Жумладан, чойнак, пиёла, лаган, коса ва ҳоказолар... Миллийлик рамзи туширилган бу чинни идишларимиз бозорларимиз ҳамда дўконларимиз файзи бўлиб қолмоқда. Бир йилда 4 миллиард сўмлик чинни маҳсулотлари республикамиз савдо шаҳобчаларига етказиб берилмоқда.

Келгусидаги асосий режамиз — жаҳон бозорига чиқиш. Ҳозирги кунда бир қанча ривожланган йирик давлатларнинг фирма ва корхоналари билан ҳамкорлик қилиш учун ҳаракат қиляпмиз. Асосий мақсад жаҳон бозорида хорижий давлатларга чинни буюмларини валюта ҳисобида сотишдан иборат.

— Бозор иқтисодиётига ўтиш даврида корхона ишчи ва хизматчиларини ижтимоий ҳимоялаш юзасидан кўрилаётган тадбирларга ҳам тўхталиб ўтсангиз.

— Ишчи ва хизматчиларимизнинг ижтимоий ҳимоялаш юзасидан қатор ишлар амалга ошириляпти. Жумладан, бизда ўртача ойлик маош 35—40 минг сўмни ташкил этади. Шунингдек, корхона қошида чинни буюмлари билан савдо қиладиган фирма дўконимиз ишчиларимиз учун ҳамиша хизматда.

Шаҳарнинг чекка қисмидан ишчиларнинг ишга келиб-кетиши учун транспорт қатнаб турибди. Ошхоналарда миллий ва европача усулда тайёрланган таомлар арзонлаштирилган нархда сотилмоқда.

Умуман, завод раҳбарияти касаба уюшмаси билан биргаликда ишчи ва хизматчиларнинг ижтимоий ҳимоя қилиш юзасидан муаммо ва камчиликларни иложи борича ижобий ҳал қилмоқдалар.

Корхонамиз жамоаси, шахсан мен Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг иқтисодиётимизни изчил ривожлантиришдаги саъй-ҳаракатлари ўзининг ижобий натижаларини беришига ишонамиз. Ўзбекистоннинг келажаги буюк давлат бўлиши эса ҳалол ва виждони пок республикамиз меҳнаткашлари қўлида.

Мирбахтиёр МИРФАЙЗИЕВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

Суратларда:
1. Сервиз цехи устаси Дурдона Аҳмедова;
2. Безаш цехидаги иш жараёни;
3. Илғор безовчи Гулчеҳра Раҳмонова.
А. Тўраев олган суратлар.

ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИГА КИРУВЧИЛАР ДИҚҚАТИГА

1994—95 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН

ТЕСТ СИНОВИГА ТАЙЁРЛАЙМИЗ

Бухоро технология институти қошидаги тайёрлов курси 6 ойлик пуллик кундузги ва кечки ТЕСТ синовларига тайёрлаш курсларига ўқувчилар қабул қилади. Ҳужжатларни қабул қилиш 1 октябрдан бошланади.

Тингловчилар ётоқхона билан таъминланадилар.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: Бухоро шаҳри, Комсомол 40 йиллиги кўчаси, 3-уй. Телефон: 4-33-26.

«ЗИНГЕР»

«АКАТЕКС» ТЕКСТИЛСАНОАТ ВА ТИЖОРАТ ЛТД ЎЗБЕК ТУРК ҚЎШМА КОРХОНАСИ

Сизнинг хизматингизга дунёга машҳур бўлган тикув ва тўқув машиналарини таклиф этади:

- Тўқув машинаси Зингер КМ 610
- Тўқув машинаси Зингер КМ 624.
- Тикув машинаси Зингер супер у окназ
- Тикув машинаси Зингер феличита
- Пресс дазмоли
- Оверлюк 3 ва 5 ипли

Сизда биз билан ҳеч қандай қийинчиликлар бўлмайди!

Ўзбек, турк, инглиз тиллари ва компьютерни билувчи КОТИБАни, камида беш йил иш стажли БОШ БУХГАЛТЕРни, тўқув ва тикув машиналари бўйича МУХАНДИС-ТЕХНОЛОГни

ИШГА ТАКЛИФ ЭТАДИ

Бизнинг манзилгоҳимиз: Тошкент шаҳри, Маяковский кўчаси, 6-уй.

Телефонлар: 68-84-80, 68-24-18.

Факс: (3712) 68-86-39.

«ПАХТА—93»

СИФАТГА ЭЪТИБОР

Пахтани қабул қилиш даври — қайта ишловчилар учун ўта масъулиятли палла ҳисобланади. Бундан кейинги эришадиган ютуқ ва камчиликларимиз шу кунги меҳнатимизга боғлиқ. Шунинг учун ҳам ишчиларимиз ва инженер-техник ходимлар мавсумга пухта тайёргарлик кўрдилар.

Ўтган йили мавжуд тўртта қабул пунктимиз Усмон Юсупов райони хўжаликларида 29 минг тонна пахтани қабул қилиб олиб, корхонамиз шунинг 21 тоннасини қайта ишлаган эди. Бу йилги режа ҳам шундан кам эмас.

Қабул пунктлари йиғим-терим мавсумига алоҳида диққат-эътибор билан ҳозирланди, тош-тарози, лаборатория асбоб-ускуналари ва транспортёрлар билан таъминланди, Янгидан иккита транспортёр келтирилди. Заводда толани намлайдиган қурилма ўрнатилди. Толани зичлаш учун анча қулай. Шунингдек, пахта таркибидаги ифлосликларни кетказадиган мослама ўрнатилганлиги корхонамиз учун катта янгилик бўлди. Бу тола сифатини яхшилабгина қолмай, унинг орасидаги чангларни кетказади.

Шу кунларда хўжаликларда янги ҳосилни қабул қилиб оляпмиз. Қабул жараёнида янги техник талабларга қатъий риоя қилиняпти, сифати талабга жавоб бермайдиган пахтани саралаш ва қуритиш учун завод ҳамда қабул пунктлари ҳузурида махсус майдончалар тайёрланди. Албатта мақсадимиз сифатли пахта тайёрлаб, давлат хазинасига топширишдан иборат. Бу эса хом ашёни харидоргир бўлишини, юқори нархларда сотилишини таъминлайди.

Бешим КАРИМОВ,
Қашқадарё вилояти Усмон Юсупов район Жойнов пахта тозалаш заводи директори.

• *Луқма*

ПУЛ ҚАНИ?

Пул тобора қадрсизланиб бораётган ҳозирги пайтда банкдан банкка ўтказилаётган сўмлар бирдан йўқолиб қолса қизиқ бўлар экан. Олма пиш, оғзимга туш деб ўтиравериш ҳам ярашмайди. Қайдасан Жиззах қайдасан деб йўлга тушдик. Жиззах таъминот корхонасига шу йил январь—февраль ойларида Чирчиқ «Химстим» илмий-техника маркази томонидан шартномага кўра кимёдан кўргазмали қуроллар берилган эди. Эвазига бизнинг ҳисобга 29 июнь куни 595990 сўм пул ўтказилган. Аммо пул Чирчиқ банкига келиб тушмаган.

Маълум бўлишича, пулимиз 30-рақамли авиза билан 7 июль куни Чирчиққа эмас, Оҳангаронга «кетиб қолибди». Тавба!

Темир йўлда поездлар йўлини алмаштириш учун махсус мослама бўлгандек, банк тизимида ҳам шундай «аппарат» пайдо бўлдимикан? Банк ходимлари ҳозирги бозор иқтисодиётига ўтишдек оғир бир даврда сал ҳушёр бўлсалар бўлмайдими? Қачонгача биз ўз пулимизнинг кетидан қувиб юрамиз? Агар бу пул банк тизимида «тошбақа» юриш қилганда ҳам Жиззахдан Чирчиққа аллақачон етиб келган бўларди.

Ҳаётилла ИСОҚОВ,
Чирчиқ «Химстим» илмий-техник маркази директори.

ЭЪЛОНЛАР

ЎЗДЭУЭЛЕКТРОНИКС

КОРХОНАЛАР, МУАССАСАЛАР, МАИШИЙ ХИЗМАТ ХОДИМЛАРИ, ИШБИЛАРМОН ВОСИТАЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

"ЎзДЭУ Электроникс" Ўзбекистон-Корея қўшма корхонаси ўзининг маҳсулотларини:

ҲАР ХИЛ ЎЛЧАМДАГИ РАНГЛИ ТЕЛЕВИЗОРЛАРНИ,

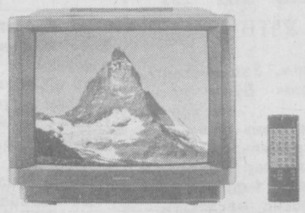

МУЗЛАТГИЧЛАРНИ,

ВИДЕОМАГНИТОФОНЛАРНИ,

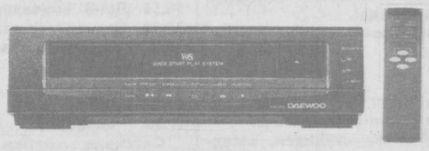

ВИДЕОИККИЛИКЛАРНИ (МОНОБЛОК),

КИР ЮВИШ МАШИНАЛАРИНИ,

ЧАНГ ЮТГИЧЛАРНИ,

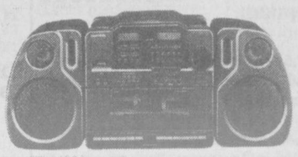

АУДИОПЛЕЕРЛАРНИ,

АВТОМОБИЛЬ МАГНИТОФОНЛАРИНИ

СОТУВГА ЧИҚАРМОҚДА.

Ҳақ тўлаш - АҚШ долларида, нақд пулга ва пул ўтказиш йули билан.

Шунингдек юк ташувчиларни ишга таклиф этамиз.

Мурожаат учун телефонлар: 21-52-06, 33-82-73, 33-33-77.

Манзилимиз: 700190. Тошкент шаҳри, Қорақамиш кўчаси, 2-уй.

Ўзбекистон Республикаси ташқи иқтисодий фаолият МИЛЛИЙ БАНКИ ХАБАР ҚИЛАДИ

Германиянинг «Гермес» давлат суғурта агентлиги кафолати остида Германия банкларида кредит тизимларини очиш юзасидан тегишли битимлар тузилганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикаси ташқи иқтисодий фаолият Миллий банки маблағ билан таъминлаш учун валюта қопланадиган инвестиция лойиҳаларини кўриб чиқишга қабул этмоқда. Кредитлаш шартлари қуйидаги талабларни кўзда тутади:

-етказиб бериладиган технология ва ускуналарнинг камида 80% Германияда ишлаб чиқарилган бўлиши керак (янги ўлкалар учун афзалликлар бор);
-лойиҳаларнинг техникавий-иқтисодий асосланиши Миллий банкнинг қўлланма тавсияларига мувофиқ тақдим этилиши лозим;
-кредитлаш Ўзбекистон ижтимоий-иқтисодий ривожланиши учун устивор аҳамиятга эга булган лойиҳалар бўйича амалга оширилади.

Бизнинг манзилгоҳ: Тошкент, Охунбобоев кўчаси, 23.
Маълумотлар олиш учун телефонлар: 33-70-92, 33-47-16, 33-18-45.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МАҲСУЛОТИНИНГ СИФАТЛИЛИГИ — МУВАФФАҚИЯТИНГИЗ ГАРОВИДИР «СИБИРАГРОПРИБОР»

илмий-ишлаб чиқариш корхонасининг Ўзбекистондаги расмий вакили

«КАМОЛ-ЛТД» ИЛМИЙ-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ФИРМАСИ

қуйидагиларни таклиф этади:

— Сутнинг сифатини тез аниқлаш учун мўлжалланган «ЛАКТАН 1—4, «ЛАКТАН 1—10» қурилмалари;

— термограф асосидаги намликни ўлчайдиган «ЭВЛАС—1» қурилмаси

Мурожаат учун телефон: 8 (3712) 340521.

Тошкент шаҳар Ички ишлар Бош бошқармаси раҳбарияти ва шахсий таркиби Тошкент шаҳар Ички ишлар Бош бошқармасининг биринчи муовини Турсунхон Айдарович Худойбергеновга волидаи муҳтарамалари

ҚОРАҚИЗ онанинг

вафот этганликлари муносабати билан чуқур таъзия изҳор этадилар.

Тошкент Давлат юридик институти жамоаси фалсафа кафедрасининг мудири, профессор Анвар Қаҳҳорович Қодировга отаси

Қаҳҳор ҚОДИРОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

МУАССИСЛАР:

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ ВА «ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ

«ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ»

Бош муҳаррир АЗИМ СУЮН

Таҳрир ҳайъати: Абдулла ОРИПОВ, Азиз НОСИРОВ, Аслиддин БОЛИЕВ (масъул котиб), Зиёд ДАВРОНОВ, Ислом ШОҒУЛОМОВ, Муқимжон ҚИРҒИЗБОЕВ, Олимжон НАЗАРОВ, Тўхтамурод ТОШЕВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Оснё бозори» иловаси учун масъул), Шоқосим ШОИСЛОМОВ.

Мафкура ишлари ва партия ҳаёти бўлими — 33-21-43
Иқтисодиёт бўлими — 33-47-80, 32-53-14
Парламент фаолияти ва ҳуқуқ бўлими — 33-76-04, 32-53-70
Фан ва маданият бўлими — 33-20-36
Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 33-11-49
Ахборот ва спорт бўлими — 33-12-56, 32-55-16
Тижорат, эълонлар — «Оснё бозори» редакцияси — 33-38-55, 32-55-70, 32-54-12
Котибият — 33-72-83, 32-53-06
Шароф Рашидов фонди — 33-20-36, 32-54-35

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ

Андижонда — 4-48-85; Бухорода — 3-96-12; Гулистонда — 2-26-22; Жиззахда — 3-31-86; Навоийда — 3-74-76; Наманганда — 6-43-43; Нукусда — 4-44-62; Қаршида — 3-23-79; Самарқандда — 35-22-90; Ургончда — 6-72-60; Термизда — 2-23-01; Фарғонада — 6-37-16.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 000120.
Газета офсет усулида А—2 форматда босилади.
Ҳажми 3 босма табоқ.
Босишга топшириш вақти — 21.00.
Г—531. № 171. топширилди — 23.00.

Навбатчилар: И. СУЛАЙМОНОВ, А. ПЎЛАТОВ.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083. ТОШКЕНТ, ГСП, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32-УЙ.